Česká novinářská fotografie na přelomu 20. a 21. století

Jan Zátorský

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2007

Česká novinářská fotografie na přelomu 20. a 21. století

Magisterská diplomová práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: Odb. as. Mgr. Václav Podestát

Jan Zátorský

Slezská univerzita v Opavě
Fllozoficko – přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2007

Děkuji za konzultaci Prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi a všem autorům, kteří mi poskytli své rozhovory

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF

V Opavě, dne 26. Září 2007

Obsah

Úvod....2

Situace na trhu, rozdělení a zaměření tisku, náklad, funkce fotografie v novinách, rozhovor s šéfeditorem....3

Události, které se na přelomu 20. a 21. století odehrály....7

Fotografové v denících a časopisech....9

Profil a rozhovor s Janem Šibíkem a Davidem Neffem....11

Fotografické agentury Česká tisková kancelář a Reuters....23

Czech Press Photo, fotopříloha....33

Přechod z kinofilmu na digitální zobrazení....54

Závěr....56

1/ Úvod

Tato magisterská diplomová práce navazuje na předchozí bakalářskou. Jsem rád, že jsem měl možnost pracovat na tématu, které je mi blízké. Pracuji jako fotoreportér Mladé fronty Dnes a proto jsem si také zvolil českou novinářskou fotografii na přelomu dvacátého a dvacátého prvního století. V tomto období jsem fotografoval pro Lidové noviny a proto také v této práci mohu čerpat ze svých zkušeností.

Přestože kalendářně je přelom jedenadvacátého století stanovený na léta 2000 a 2001, rozhodnul jsem se do této práce zahrnout i rok 1999. Celé toto období bylo z hlediska fotožurnalistiky velmi zajímavé z mnoha důvodů. Jednak díky samotným událostem, které se odehrály - například nepokoje v Kosovu v roce 1999, zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze, útok na Světové obchodní centrum v New Yorku 11. září 2001, a v neposlední řadě také technickým vývojem, spojeným například s nástupem digitálních fotoaparátů. Spíš než na jednotlivé fotografy se ve své práci chci zaměřit hlavně na praxi, postavení a fungování české novinářské fotografie. Dále pak nemohu opomenout vliv internetu na klasickou podobu tištěných periodik a změny, které souvisí z novou digitální technikou. Pomocí většího počtu rozhovorů, mezi kterými nechybí ani povídání s třemi nositeli ocenění za fotografii roku na Czech Press Photo chci naznačit širší kontexty fotoreportérské práce. Neopomenu také fotografickou přílohu, složenou hlavně z fotografií úspěšných v soutěži Czech Press Photo.

2/ Situace na trhu, rozdělení a zaměření tisku, náklad, funkce fotografie v novinách, rozhovor s šéfeditorem

V České republice vycházely v letech 1999 až 2001 stovky novinových a časopiseckých titulů. Z tohoto ohromného počtu bylo na zpravodajství zaměřeny pouze tři týdeníky a devět deníků vycházejících celorepublikově. Ve své práci se zaměřím hlavně na těchto dvanáct titulů. Ty jsou totiž z fotožurnalistického hlediska nejzajímavější. Drtivá většina ostatních periodik, vyjma některých společenských, módních a zájmových časopisů, totiž byly na velmi špatné fotografické úrovni. Většina regionálních novin a časopisů z úsporných důvodů dokonce ani nezaměstnávala profesionální fotografy a namísto nich nejčastěji využívala k fotografování píšící redaktory bez jakéhokoliv fotografického vzdělání. Redakce takto ušetřily nejenom na platech za fotoreportéry, ale také za drahou fotografickou techniku, kterou by jinak musely nakupovat. Namísto plnohodnotné výbavy v řádu několika set tisíc korun, musely píšícím redaktorům stačit obyčejné kompaktní přístroje, vhodné nanejvýš k dokumentování rodiných dovolených. Proto tedy nemá smysl se většinou regionálních periodik dále hlouběji zabývat.

Na přelomu století měl největší podíl na trhu deník **Mladá fronta Dnes**. Jeho náklad se pohyboval v rozmezí 350 – 420 tisíc prodaných kusů. Mladá fronta měla také ze všech deníků největší vůli a prostředky investovat do fotografického oddělení. Její fotografové mohli oproti většině ostatních deníků častěji vyrážet za zajímavými reportážemi do zahraničí a měli také jedno z nejlepších fotografických vybavení. Po příchodu Pavla Šafra na místo šéfredaktora se tento trend ještě znásobil. S příchodem internetu začaly takřka všem vydavatelstvím klesat náklady prodaných výtisků. Aby redakce tento trend zbrzdily a noviny pro čtenáře ještě více zatraktivnily, začaly kromě textové části stále více dbát na grafickou a obrazovou část. Fotografie tak postupem času získávaly čím dál tím větší prostor.

Co do nákladu se v těsném závěsu za Mladou frontou Dnes držel bulvární deník **Blesk** – nejvýraznější zásupce bulvárních novin s nákladem kolem 290 tisíc prodaných výtisků. Kvalitou fotografií se s ní však nemohl srovnávat. Především díky grafické podobě a celokovému pojetí listu, které předurčovalo fotografy pouze do role řemeslníků a detektivů. Postupem času Blesku narodíl od ostatních novin stoupal náklad až k hranici 600 tisíc kusů. Mnohé noviny se snažily zastavit propad počtu prodaných výtisků tím, že na svých stránkách

dávali čím dál tím větší prostor bulvárním tématům. Na čtenáře ovšem tato taktika neplatila a propad nákladu novinám nezastavila. Časem se ukázalo, že čtenáři, kteří prahnou po bulvárních informacích si raději koupí nefalšovaný bulvár v podobě Blesku nebo později vycházejícího Supru a čtenáře takzvaně seriózních novin to naopak spíše odradí.

Třetí nejprodávanější bylo **Právo**. Tento deník si kupovalo přibližně 230 tisíc čtenářů. Fotograficky se, ale řadilo spíš k průměru. Velký vliv na tento stav měla špatná práce editorů s fotografiemi a zastaralý, nemoderní layout listu, který počítal jenom s jednou velikostí fotografie. Nezajímavé záběry tak vycházely ve stejné velikosti, jako kvalitní a silné snímky. Vůbec absence editorů zaměřených pouze na výběr fotografií byl velikým problémem prakticky všech novin kromě Mladé fronty Dnes. Redakce chtěly ušetřit peníze. Fotografie tak velmi často vybírali lidé, kteří editovali především texty a pro výběr snímků neměli cit. V konečném důsledku se to silně odráželo na obrazové podobě většiny deníků.

S nákladem 100 tisíc kusů byly na čtvrtém místě **Lidové noviny**. Její grafická podoba a zaměření bylo velmi podobné Mladé frontě Dnes. Oba měli i stejného německého vlastníka a taky fotooddělení si byla, až na finanční možnosti podobná.

Prakticky stejný náklad měly **Zemské noviny**. Ty se v roce 1999 spojily s deníkem **Slovo**. Obě periodika měla stejný obsah. Lišila se pouze v názvu. Využívala převážně fotografie zpravodajské agentury ČTK. Externě pro ně ještě fotografovala soukromá agentura CPA, kterou vedl volný fotograf Eduard Erben. Oba deníky ale postupem času prodávaly čím dál tím méně výtisků a později zanikly.

Stabilní náklad sedmdesát tisíců výtisků prodávaly **Hospodářské noviny**. Měly ale jenom velmi omezené fotooddělení. Stejně jako Zemské noviny využívaly hlavně fotografie České tiskové kanceláře.

Prvním zástupcem týdeníků v žebříčku prodejnosti byl **Reflex** s nákladem 65 tisíc. Jeho fotooddělení bylo jedno z nejlepších. Zásluhu na tom měl asi nejznámější současný český reportážní fotograf Jan Šibík. Velkou proměnou prošel v období mezi rokem 1999 – 2001 čistě zpravodajský týdeník **Týden**. V roce 1999 průměrně prodával jenom kolem 18 tisíc výtisků, ale po změně majitele se jeho náklad postupně vyšplhal až k hranici šedesáti tisíc v roce 2001. Také fotooddělení patřilo k těm lepším. Opačným směrem se vydal dříve velmi populární týdeník **Mladý svět**, jehož náklad postupně klesnul z 32 tisíc na samotnou existenční hranici třinácti tisíců prodaných kusů.

Specifické místo na trhu měl deník **Sport**, který se jako jediný zaměřoval pouze na sportovní dění. Jeho náklad se pohyboval okolo šedesáti tisíc.

V odlišné situaci byly také **deníky Bohemia a deníky Moravia**, které vycházely v dvaceti osmi krajských mutacích. Dohromady se jejich náklad pohyboval okolo 450 tisíc výtisků. Ale úroveň v nich publikovaných fotografií byla v mnoha případech velmi sporná. Ve velkém rozsahu totiž využívaly k fotografování píšící redaktory.

Pro dokreslení situace jsem se rozhodl požádat o rozhovor dlouholetého hlavního editora Lidových novin **Daniela Málka** (1970). V současné době Daniel Málek působí jako zástupce šéfredaktora časopisu Týden. Krátký rozhovor by měl ukázat práci fotografů z pohledu člověka, který fotografie do novin vybírá.

Jako žurnalista pracuješ už poměrně dlouho. Jak se z tvého pohledu v novinách změnil přístup k fotografiím za posledních deset let?

Především před deseti lety vypadaly noviny úplně jinak. Tehdy se v Lidových novinách připisoval mnohem větší důraz textům. Fotografie se braly spíš jako nutné zlo, kterým je třeba se taky zabývat. Pokud si dobře pamatuji, tak pokud byla fotka větší než šestkrát devět centimetrů, tak to už byla opravdu událost.

To se změnilo někdy na přelomu ruku 1998 a 1999, s příchodem Pavla Šafra na místo šéfredaktora. Zásadně se proměnila grafika, fotografie vycházely i dvakrát tak veliké. Pokud se stalo něco zásadního, tak nebyl problém dát fotku přes půl strany. A nakonec možná částečně i díky tomu se začaly Lidovky víc prodávat. Náklad stoupnul přibližně o třetinu.

Co pro tebe znamenal přechod na barevný tisk novin?

To byla nevyhnutelná věc. Na barvu přecházeli všichni, bylo nutné se přizpůsobit, už jenom kvůli inzerentům. Někteří lidé to sice vnímali jako bulvarizaci novin, já jsem s tím ale problém neměl. Myslím si, že je jedině dobře, že se v novinách pracuje s barevnou fotografií. Je pravda, že noviny to celkově trochu prodražilo. Tisk barevné strany je dražší. Ze začátku jsme vás fotografy nutili, abyste fotili co nejbarevněji, když už se za to připlácí.

Na přelomu století začal digitální proces výrazně nahrazovat klasickou technologii. Přivítal jsi to?

Z pohledu editora zcela jednoznačně ano. Nástup digitální fotografie přinesl veliký časový a kvalitativní pokrok. Najednou bylo možné vybírat, zvláště v časovém presu před uzávěrkou, z více zdrojů a ze záběrů, které vznikly doslova před pár okamžiky. Sám si jistě pamatuješ, jak komplikované to bylo, když jsi „na papír" fotil třeba zápasy Sparty v Champions League. Zápas začíná ve tři čtvrtě na devět večer a fotografovat bylo možné maximálně čtvrthodinu a pak běžet s filmem do redakce, vyvolat, naskenovat... Prostě obrovské časové ztráty v době, která je pro deník nejkritičtější. A to všechno samozřejmě na úkor kvality a aktuálnosti.

Podle jakého klíče jsi vybíral fotky do novin?

Na to je těžké odpovědět. Řídím se citem. Na to asi neexistuje žádný recept. Nějakou dobu jsme vybírali hodně detaily, emoce. Pak zase přišla doba, kdy jsme zároveň sledovali, jestli je fotka dostatečně barevná.

Jak podle tebe má vypadat ideální fotka na titulní stranu?

Horní polovina titulní stránky je důležitým marketingovým nástrojem. Musí být výrazná. Měla by přitáhnout pozornost lidí, kteří jdou ráno kolem novinového stánku. A platí to stejně pro tabloidy i seriózní tiskoviny. Například obličej krásné blondýnky, pomalovaný barevnou trikolórou, jak nadšeně jásá po postupu našich hokejistů do finále. Možná se nad tím někdo může pousmát, ale funguje to.

A jaký je ideální fotograf?

Umí fotit, pracuje rychle, je dravý, spolehlivý a neremcá, když po něm chci, aby ve tři hodiny ráno vyfotil přílet Michaela Jacksona na ruzyňské letiště.

3/ Události, které se na přelomu 20. a 21. století odehrály

Rok 1999

Snad nic nepoznamenalo Evropu v posledních deseti letech více než vleklé a krvavé konflikty na Balkáně. 18. března zahájila Severoatlantická aliance letecké útoky na Federativní republiku Jugoslávie, které nakonec trvaly 79 dní. Pogrom kosovských Srbů na kosovské Albánce vedl k tomu, že z Kosova prchaly statisíce Albánců, kteří většinou nacházeli útočiště v albánských a makedonských uprchlických táborech. Právě exodus kosovských Albánců byl pro mnoho českých fotografů nejzajímavějším námětem v tomto roce. Tento fotograficky silný příběh si nemohl nechat ujít ani reportér Reflexu Jan Šibík. Jeho snímky z uprchlických táborů v Albánii a Makedonii byly jedny nejlepších, které v roce 1999 vznikly. Šibík později získal hlavní cenu v soutěži Czech Press Photo právě za fotografii albánských uprchlíků. Do Albánie a Makedonie, ale také odjelo mnoho dalších českých fotografů jako například Michal Novotný z Lidových novin nebo Stanislav Zbyněk z České tiskové kanceláře.

Nejzajímavější reportáže ze zahraničí přivážela jenom úzká skupina novinářských fotografů. Nejčastěji Jan Šibík z Reflexu, Michal Novotný a David Port z Lidových Novin, David Neff, Michal Růžička a Dan Materna z Mladé fronty Dnes a ještě občas fotoreportéři z časopisu Týden. K dalším událostem ve světě, které byly zajímavé pro české fotografy patřilo zemětřesení v Turecku při kterém zemřelo přes patnáct tisíc lidí, nepokoje ve Východním Timoru nebo například bitky horníků s policisty v Rumunsku. Vděčným tématem pro fotografy byly také oficiální zahraniční cesty Václava Havla a Miloše Zemana. Na domácí scéně se toho už tolik neudálo. Za zmínku stojí například nepokoje v České televizi, nebo oslavy příchodu roku 2000

Rok 2000

Právě rok 2000 byl na fotograficky zajímavé události na domácí scéně mnohem plodnější. Všemu dění jednoznačně kralovalo zasedání Světové banky a hlavně demonstrace, protestní akce a násilnosti probíhající během jednání světových finančníků. Všechny noviny i

zpravodajské týdeníky věnovaly na svých stránkách fotografiím z těchto událostí veliký prostor. Mezi záplavou podobných snímků asi nejvíce vynikly záběry od Jaroslava Kučery, Jana Šibíka a Seana Gallupa.

Stejně jako i v roce 1999 zvítězil tento rok český hokejový tým na mistrovství světa. I lokejový šampionát a následné oslavy v pražských ulicích s staly další příležitostí pro české reportéry. Toto téma měla nejlépe zpracované Mladá fronta Dnes objektivem Michala Růžičky. Dalšími zajímavějšími akcemi byly například protesty na česko-rakouských hranicích proti atomové elektrárně v Temelíně, vzpoury odsouzenců v českých věznicích, panika kolem výskytu nemoci šílených krav a předvolební boj o senátorská křesla. Fotograficky vděčné byly také opakované oslavy příchodu nového milénia z přelomu roku 1999 a 2000.

Na zahraniční akce byl rok 2000 o něco chudší. Asi fotograficky nejzajímavější byly pro české fotografy násilnosti mezi Izraelci a Palestinci na Blízkém východě. Nepokoje fotografovali Jan Šibík a Michal Novotný. Další výraznou událost roku 2000, vítězství George Bushe v amerických volbách, nikdo z českých reportérů dokumentovat nejel. Spíš než samotné události se snažili fotografové hledat nadčasová dokumentární témata.

Rok 2001

Světovou událostí číslo jedna v roce 2001 byly jednoznačně útoky na Světové obchodní centrum v New Yorku a budovu Pentagonu ve Washingtonu. Bohužel čeští fotografové se do Ameriky dostali až s týdenním zpožděním. Tak dlouho totiž trval zákaz letecké přepravy na americkém území. Fotografie útoku pořídil pouze jeden český turista. Historicky cenné fotografie přivezli Michal Růžička z Mladé fronty a Michal Novotný z Lidových novin.

Reakcí na útoky v New Yorku a Washingtonu bylo vyhlášení boje proti terorismu. 7. listopadu Spojené státy a Velká Británie letecky zaútočily na teroristická centra hnutí Taliban v Afghánistánu. Afghánistán se tak stal místem, kde vznikaly jedny z nejlepších fotografií českých fotoreportérů za rok 2001. Nejpůsobivější soubory fotografií přivezli Jan Šibík, David Neff a Michal Novotný. Šibík s Novotným také odjeli na obrazově velmi zajímavou reportáž do indického Alláhmetu, kde se sešlo přes milion Indů, aby se ponořili do posvátných vod řeky Gangy. Zdokumentovat násilnosti na Blízkém východě mezi Izraelci a Palestinci odjeli mimo jiné Jan Šibík, Petr Josek z Reuters a Michal Novotný z Lidových novin. V Česku už tolik

významných událostí nebylo. Stále pokračovaly protesty proti Temelínu na rakouských hranicích a Prahu navštívil na pozvání Václava Havla tibetský duchovní vůdce dalajláma.

4/ Fotografové v denících a časopisech

Ze všech deníků vycházejících v Česku měla nejkvalitněji obsazené fotooddělení **Mladá fronta Dnes**. V hlavní pražské pobočce působilo pět fotografů. Vedoucím oddělení byl **Herbert Slavík,** zakladatel agentury **MAFA**, který se věnoval hlavně významným sportovním událostem a portrétní tvorbě pro čtvrteční magazínovou přílohu. Postupem času, ale ztrácel chuť do práce v novinách a na místo vedoucího přešel **Michal Růžička**. Herbert Slavík dál už jenom externě fotografoval portréty pro čtrvrteční magazínovou přílohu. Slavíkovi portréty, ale nedosahovaly kvalit jeho dřívější reportážní tvorby, ve které byl na české poměry silně nadprůměrný. Reportéři určení pro fotografování hlavních, nejdůležitějších událostí byli zkušení **David Neff, Dan Materna** a výše zmíněný Michal Růžička. Všichni tři včetně Herberta Slavíka pracovali pro Mladou frontu už od počátku devadesátých let. Pro přílohy fotografoval **Martin Pinkas**. V regionální pražské příloze pracovali talentovaní fotografové **Jan Schejbal** a **Nguyen Phuong Tao,** kteří se později prosadili také v deníku a magazínu. Jan Schejbal v roce 2002 přešel do časopisu Týden. V ostatních krajských pobočkách Mladé fronty Dnes působilo dalších 14 fotografů. Mezi nejvýraznější patřili například brněnský reportér **Radek Miča** a hlavně **Michal Sváček** z jihočeské redakce, který později přešel do pražské redakce. Řada fotografů Mladé fronty bylo oceňováno v sotěži Czech Press Photo. Největší úspěch měl David Neff, který vyhrál v roce 1998 hlavní cenu. Ocenění si také odnášeli Herbert Slavík, Michal Růžička, Dan Materna a Jan Schejbal. V MF Dnes byl oproti ostatním novinám kladen asi největší důraz na grafickou a obrazovou část novin. Což se ještě zvýraznilo po příchodu Pavla Šafra na post šéfredaktora. Narozdíl od ostatních novin jenom v MFD vybírali fotografie na stránky specializovaní fotoeditoři, což se velmi výrazně projevilo na výsledném produktu. Navíc všichni fotoreportéři pokaždé pracovali s větším nasazením než tomu bylo obvyklé u ostatních novin a tak není žádným překvapením, že to na fotografické podobě novin bylo v porovnání s ostatními konkurenty vidět.

V druhých nejprodávanějších novinách **Právo** pracovali **Václav Jirsa**, což byl neoficiální vedoucí, který fotografoval převážně sport, dále potom **Dorian Hanuš, Jan Hrouda** a **Josef**

Strouhal. Deník Právo, ale narozníl od Mladé fronty zdaleka tak nedbal na grafickou ani obrazovou stránku novin. Fotografie vybírali textoví editoři, kteří je většinou braly jako nutné zlo, výběru věnovali minimum času a často se dopouštěli neuvěřitelných výřezů, které většinou dané fotografie úplně znehodnotily. Právo se navíc tisklo na nekvalitních tiskárnách nakoupených v devadesátých letech v Německu jako vyřazené. A ani nikdo z fotografů Práva nepřesahoval kvalitou své práce český průměr.

V **Lidových novinách** byl vedoucím fotooddělení **David Port**. Pro magazín Pátek fotografovali **Ondřej Němec**, zaměřený hlavně na portréty k rozhovorům a **Michal Novotný**, který byl určený převážně na reportáže. Michal Novotný spolu s Janem Šibíkem z Reflexu také asi nejčastěji vyjížděli fotografovat nejzajímavější zahraničními událostmi do světa. Michal Novotný byl určitě nejvýraznějším autorem v lidových novinách, který získával spoustu ocenění na Czech Press Photo. V roce 2001 dostal hlavní cenu. Postupem času se Novotný stále zlepšoval, až v roce 2006 dokonce uspěl na nejprestižnější fotografické soutěži světa World Press Photo. Pro deník pracovali kromě Davida Porta ještě **Tomáš Krist, Alžběta Jungrová, Pavel Wellner, Jan Zátorský** a přechodně také **Miroslav Rendl,** kteří ovšem nijak zvlášť nevybočovali z řady lehce nadprůměrnch fotografů.

Z týdeníků měl velmi silně obsazené fotooddělení časopis **Reflex**. Pracoval v něm asi nejznámější český fotoreportér **Jan Šibík,** kterému věnuji samostatný text a specialista na portréty **David Kraus**, který vytvářel velmi nadprůměrné fotografie na obálky časopisu. Myslím si, že kvalitou magazínové portrétní tvorby Krause v česku nikdo nepřesahoval. Tuto dvojci doplňoval **Petr Jedinák,** který se staral o organizační chod fotooddělení a samozřejmě také přispíval na stránkách Reflexu.

Kvalitní fotooddělení měl také časopis **Týden**. Vedoucím byl **Jan Šilpoch,** který se proslavil fotografiemi s folklorní vesnickou tématikou. Řadovými reportéry byli například **Karel Šanda** a **Jakub Hněvkovský**.

Pravděpodobně nejúspěšnějším reportážním fotografem pracujícím pro česká média byl Jan Šibík, proto jsem o něm napsal samostatný text. V další části bych rád čtenáři přiblížil zajímavé názory jednoho z nejlepších českých novinových fotografů Davida Neffa.

5/ profil a rozhovor s Janem Šibíkem, rozhovor s Davidem Neffem

Jan Šibík (1963)

Na české fotožurnalistické scéně má Jan Šibík mimořádné postavení. Na rozdíl od ostatních fotografů, kterým většinou práci zadávají redaktoři a editoři, se Šibík sám rozhoduje jakým tématům se bude věnovat. Jeho domovská redakce časopisu Reflex, ve které pracuje od roku 1992, mu dává prostředky na cesty za reportážemi po celém světě. Velmi často se pohybuje na horkých místech planety, kromě Afghánistánu byl například svědkem následků masakrů a mrzačení v Sierra Leone, hladomoru v Súdánu, války na Balkáně. Fotografoval zemětřesení v Arménii a Turecku, exodus Kurdů z Iráku, války v Abcházii, Čečensku, Chorvatsku, Bosně, Kosovu, Náhorním Karabachu, Iráku, Afghánistánu, Libérii, genocidu ve Rwandě, Sieře Leone, uprchlické tábory v Tanzánii, Súdánu, Haiti, Angole, Somálsku a Etiopii, konflikty v Palestině. Poslední dobou se zaměřuje na fotografování lidí nakažených virem HIV v ukrajinských ústavech.

Na české poměry jsou jeho fotografie výrazně nadprůměrné. Jako jeden z mála snese srovnání se světovou fotografickou špičkou. Dostává nabídky na členství v nejlepších světových fotoagenturách. Všechny zatím, ale odmítá, vyhovuje mu totiž volnost, kterou mu redakce Reflexu poskytuje. V roce 2004 obsadil v soutěži WORLD PRESS PHOTO třetí místo v kategorii Sportovní příběhy. Porota ocenila sérii snímků indických zápasníků kuští. V soutěži Czech Press Photo získal v různých kategoriích 35 ocenění, z toho dvakrát hlavní cenu (v letech 1995 a 1999). V roce 1997 získal hlavní cenu Fujifilm Press Photographer.

Šibík o fotografování říká, že mu dává pocit, že dělá něco užitečného. „Něco, co aspoň někteří lidé respektují a uznávají. Dává mi to, že jsem neustále konfrontovaný s tvrdou realitou světa a se životními hodnotami jiných lidí. O to víc si vážím toho, jak se tady máme dobře". Před rokem 1989 pracoval jako kameraman Československé televize a také jako fotoreportér v časopisech Mladý svět a Vlasta. Jan Šibík vydal dosud tři fotografické publikace: Kdyby všechny slzy světa (1997) a Ďábel v nás (2001). Kniha Stories mapuje Šibíkovu práci v letech 2001 -- 2005. Kromě fotografování se věnuje také charitě. V roce 2000 zorganizoval humanitární akci Podejte ruce dětem ze Siery Leone, během které se podařilo vybrat pro postižené děti 1 100 000 korun, a o čtyři roky později v roce 2005 uspořádal

humanitární akci Chci ještě žít! na pomoc nemocným AIDS v ukrajinské Oděse. Přinesla 900 000 korun.

Rozhovor s Janem Šibíkem

Jaký byl pro tebe prvotní impuls, abys vůbec začal fotit? Bylo to kvůli tomu, že jsi prostě chtěl dělat dobré fotky nebo to byla spíš jenom touha po zážitcích?

To bylo ještě za bolševika. Chtěl jsem dělat něco zajímavého. Myslel jsem, že díky fotce budu moct cestovat. Sice v té době jenom po zemích východního socialistického bloku, ale to je jedno. Chtěl jsem v něčem vyniknout. Nějak se odlišit. Reportážní fotka sebou nese zároveň i určitou formu vzdělání. Člověk má díky ní přehled o dění ve světě. Další impuls pro mě byl, že kdybych se náhodou v budoucnu fotkou dokázal živit, tak by to pro mě byla skvělá práce. Bez pevné pracovní doby. Prostě mám koníček jako zaměstnání a to je přece skvělé. Samotné zážitky jsou pro mě hodně důležité.

V čem si myslíš, že ses odlišoval od ostatních fotografů v té době?

Jsem hodně houževnatý člověk, který si jde pevně za svým cílem. Většina fotografů, které ty třeba i dobře znáš, si pořád na něco stěžuje a říkají: No jo Šibík z Reflexu může jezdit, kam si zamane. To já, kdybych byl na jeho místě, tak bych byl stokrát lepší. Ale já jsem si to svoje postavení musel postupně vybudovat za ty roky. A hlavně ze začátku jsem musel hodně investovat z mojí strany. Stejnou cestou jde třeba i Michal Novotný z Lidových novin, který když mu v Lidovkách něco nepovolí, tak nemá problém vzít svých padesát tisíc a zaplatit si cestu do Konga. A to si myslím, že je docela zásadní, protože většina fotografů, kteří si stěžují, nejsou ochotní do focení nic investovat. Chtěli by hned full service. Aby nastoupili do redakce a hned mohli kamkoliv jet a aby redakce pokryla veškeré jejich náklady. To by je bavilo.

Co by měl mít fotograf, kromě talentu?

To záleží na tom jaký fotografický žánr si vybere.

Mám na mysli samozřejmě reportážní fotku.

Pro mě je fotožurnalismus nejideálnější, protože sebou nese i produkční práci. Mě baví si zařídit víza, letenky. Baví mě sledovat co se děje ve světě. Fotograf by v první řadě měl vědět co je mu nejbližší a kde jsou největší předpoklady, že když bude cílevědomý a bude hodně fotit, tak může dosáhnout nějakých výsledků. Každý samozřejmě nemůže být nejlepší. Každý nemůže být jako Nachtway, to je jasné. To, ale neznamená, že když dosáhneš jenom určitého stupně, tak je to málo.

Když má někdo výrazný talet, tak jaký si myslíš, že je to procentuálně podíl na jeho úspěchu?

Řekl bych, že to může být klidně i půl napůl. Houževnatostí se dá dosáhnout dost. Dost věcí se dá naučit a proto já si myslím, že není odsouzenívhodné, když si hlavně ze začátku člověk hodně prohlíží knížky a fotky dobrých fotografů a snaží se dělat ty fotky podobné. Nevidím na tom nic špatného. Člověk si to tak osahá a po nějaké době si může vytvořit svůj vlastní rukopis. Je to samozřejmá součást vývoje.

Zvlášť po svém úspěchu na World Press Photo jsi určitě musel dostat nějaké fotografické nabídky ze zahraničí. Můžeš být konkrétní?

Já jsem v Reflexu spokojený. Jedinou opravdu dobrou, seriozní nabídku jsem dostal od hlavního šéfa AP, který byl v porotě na World Press Photo. On si se mnou dal schůzku a nabídnul mi plný úvazek. Trochu jsem o tom uvažovat, ale za dva dny jsem si uvědomil, že místo v Reflexu je u nás vyjímečné v tom, že Reflex je jedním z mála časopisů, který dává obrovský prostor fotkám a mám v něm relativně velkou volnost. Samozřejmě materiální podmínky nejsou srovnatelné se Západem. Já se s Reflexem hodně ztotožňuji. Záleží mi na tom jaký má Reflex náklad. Je to styl časopisu, který skoro nemá ve světě obdoby. Z novinářského hlediska je to sice špatně, protože novináři mají přinést maximum informací, na základě kterých si má čtenář udělat názor. Kdežto v Reflexu většinou redaktor, který článek píše, už nějaký názor má a v textu ho taky ventiluje. Čtenář se s tím buď ztotožní nebo neztotožní a mě ten přístup je velmi blízký. Další věc, která se mi na Reflexu líbí a v čem je jiný je, že v případě, že je na nějakou cestu málo peněz a rozhodne se, že pojede z redakce jenom jeden, tak je to skoro vždycky právě fotograf. To v jiných redakcích prostě není. Tam byl jel vždycky píšící redaktor.

To je pravda. Od nás teď letí do Barmy jenom redaktor.

A to je důvod, proč bych neuvažoval o změně. A poslední důvod je, že práce v agentuře je hodně rychlá. Nikdy jsem nepracoval v novinách a vidím na vás, že fotíte třeba tři věci za den, tak mám pocit, že bych to nezvládl. A v situacích kdy je třeba na pořízení záběru jenom dvacet, třicet vteřin, tak mám většinou ty fotky špatný. Přece jenom máte grif, víte kam se postavit, jaký objektiv si nasadit a já než se rozhoupu... Mám pocit, že bych byl zbytečně ve stresu, kdybych fotil pro nějakou agenturu nebo deník.

Máš v Reflexu takovou pozici, že se ani nemusíš ptát, jestli můžeš odletět na nějakou cestu, kterou si vymyslíš?

To zase ne, ale zažil jsem tři šéfredaktory a všichni byli mým cestám nakloněni a já jsem jim za to vděčný. Zvlášť, když vidíš jak stoupají ceny těch cest. Protože potřebuješ auto, průvodce. Všechno je dražší. Pobyt, letenky a přitom fotky v agenturách jsou velice levné. Cesta často vyjde Reflex třeba na osmdesát tisíc a fotky z agentur jsou samozřejmě často lepší.

Myslíš, že začátkem devadesátých let bylo jednodušší dělat dobré fotky, nebo bylo snazší dostat se k fotogenickým situacím

Včera jsem se vrátil z Ugandy, kde jsem byl třicet kilometrů od Sudánské hranice. Né, že by tam nešlo nic fotit, ale situace byla hodně konsolidovaná. Všechno bylo takové v klidu.

Je už všechno včetně konfliktů a katastrof líp organizované než dřív?

Trochu mám z toho ten dojem. Hrozně záleží na konkrétní situaci. Když není vypjatá, tak se z reportáže stává každodenní život. A každodenní život je obtížné fotit, vzlášť v situaci, kdy je na to jenom pár dní. V případě kdy, se nic neděje prostě potřebuješ spoustu času. Poslední dobou mě připadne, že často konflikty byly dřív dramatičtější. Ale to je případ od případu.

Nemáš taky čím dál tím větší strach? Například, když jsi fotil v Libérii zfetované dětské vojáky?

Teď už bych tam asi nejel. Stejně jako například do Iráku. I když kdybych tam měl být s americkými vojáky? Těžko říct. Už všechno hodně zvažuju a nejdu do toho tak bezhlavě, jako dřív.

A máš nějaké zásady jak se v konfliktních situacích chovat? Jak se tam pohybovat?

To je hrozně specifické k dané situaci. Hodně nebezpečné místo byla Libérie. A to už jsou čtyři roky nazpátek. Když mě tam voják tlačil hlavní samopalu na hrudník a řval, tak jsem se hodně bál A díky tomu jsem přišel o několik skvělých fotek, protože, když někdo přímo před tebou někoho zastřelí, tak máš tu jistotu, že nezastřelí i tebe? Raději jsem je už nechtěl focením provokovat. Obecně jsem ochotný čím dál tím míň riskovat a jsem taky pohodlnější. Chci mít dobré ubytování, aby tekla teplá voda.

Máš nějaký soubor svých fotek nejraději?

Spíš než jednotlivé soubory jsou pro mě důležité knížky, které potom vydám. Kdyby všechny slzy světa je špatná kniha. Mezi dobrými fotkami jsou tam i vyloženě špatné. Druhá kniha Ďábel v nás už je mnohem lepší. Taky jsou v ní fotky za dvanáct let. Poslední kniha Stories už zase nedosahuje kvality té předcházející.

Řádově kolik dobrých fotek jsi za svoji kariéru udělal?

Opravdu dobrých, kterých si vážím je možná tak deset, dvacet. Rozhodně si nemyslím, že jsem v republice nejlepší fotograf. Určitě je lepší například Karel Cudlín nebo Jindřich Štreit. Vím kde jsou moje mantinely a neměl bych to sebevědomí, třeba jako Andrej Bán, abych podal přihlášku do Magna. A vím, že asi nikdy nebudu fotit tak dobře jako fotografové ze Seven. Stačí, když se člověk podívá na fotky, které vyhrávají na World Press Photo, aby si uvědomil jak na tom je.

Myslíš si, že se výběr fotek na Word Press Photo mění k lepšímu?

Když se podívám dvacet let zpátky, tak teď by měla šanci uspět možná tak třetina z fotek, které byly tehdy oceněné. Ale to je hodně díky technice, která je čím dál tím dokonalejší. Fotoaparáty jsou rychlejší, mnohem míň času potřebuješ na zaostření. A taky fotografové se asi vyvíjejí. Jednotlivé žánry fotografie se začínají prolínat. Dnes už je málo, aby fotka byla jenom dramatická. Je třeba, aby v ní byly i určité výtvarné prvky

Ty jsi na digitální technologii přešel teprve nedávno. Změnil se nějak tvůj styl focení?

Na digitál jsem přešel až v roce 2005. Snažím se to neregistrovat. Ale byl jsem hrozně zvyklý na kinofilmový Canon Eos 1V. A ten je hrozně rychlý, v podstatě geniální foťák. Digitální

verze už není tak pohotová. A taky mám trochu problém s expozicí. Digitál musí být hodně přesně naexponovaný stejně jako třeba diapozitivy. Snažím se fotit stejně jako když jsem fotil na film.

A sleduješ nějakou změnu způsobu focení u ostatních?

Zlepšila se obsahová i technická kvalita fotek. A to nejenom u profesionálů, ale hlavně u amatérů. Snímky fotograf hned vidí, může jich nacvakat mnohem víc a snadněji udělá technicky dobrou fotku. Problém je, že těch snímků je hodně a vybrat ty správné je obtížné.

Pokusil jsem si vzpomenout na nějakého jiného reportážního fotografa, který se věnuje charitě, ale nikdo mě nenapadl.

Já se charitě nevěnuju. Vznikly jenom dvě situace.

Pamatuješ si na moment, kdy tě napadlo uspořádat charitativní sbírku?

Přímo na místě v Sierra Leone, když jsem viděl malou holčičku Milunu, která neměla ruku. Lidi tam byli ke mně velice vstřícní, tak mě napadlo jestli to dokážu zorganizovat. Věděl jsem, že když za mnou bude Reflex, tak je velká šance to zvládnout. Sice mě na to Kratochvíl řekl, že je to ztráta času, protože jsem tomu věnoval tři čtvrtě roku. Ale já se nikam neženu a navíc mě to bavilo. I když za focení bych to samozřejmě nevyměnil. Dál už jsem ani nepředpokládal, že někdy udělám něco podobného, ale pak po pěti letech jsem odjel do Oděsy fotit lidi umírající na AIDS. Seznámil jsem se tam se svojí budoucí přítelkyní, která tam pracovala. Takže jsem tam začal jezdit velmi často a tím, že většinou člověk na místo jede jenom jednou, tak si tam ani nestihne vybudovat žádné vztahy. Tím jak jsem tam byl už pošesté, tak jsem začal některá lidi mít rád a připadlo mi jako samozřejmost, že bych měl pomoct. Neudělal jsem tam, ale žádné dramatické fotky, protože čím víc jseš v Evropě tím hůř se tyhle věci fotí, protože nemocní problém tají a bojí se, že se jejich okolí dozví, že mají AIDS.

A kde se fotí lidi nejlíp. Kde jsou nejbezprostřednější?

Většinou v Africe. Za prvé mají respekt k bílým, protože jak se pohybují v prostředí například lékařů bez hranic, tak mají pocit, že ty jsi jejich součástí. A za druhé jim to přijde prostě normální. Někde se něco stane, přijede tam fotograf a fotí. Lidi tam taky neznají svoje práva

a neumí je ani prezentovat. Takže tam je focení daleko jednodušší. Čím víc jsi v civilizaci, tak tím víc lidi zná svá práva a záleží jim na jejich identitě a soukromí.

Dokážeš si představit, že budeš fotit i za deset let?

Dokážu, nic jiného dělat ani nechci.

David Neff (1970)

Krátce po ukončení studia fotografie na Střední průmyslové škole grafické nastoupil do nově vznikající fotoagentury MAFA po boku Herberta Slavíka a Michala Růžičky. A hned se zařadil mezi nejlepší české reportážní fotografy. Po přijetí do Mladé fronty v roce 1991 absolvoval dlouhé cesty do válečné Jugoslávie, kde dohromady strávil půl roku a měl tam možnost pracovat po boku nejlepších válečných fotografů současnosti. Čas strávený v ohnisku balkánských konfliktů považuje za nejlepší chvíle svého fotografického života. Dále pak fotografoval konflikty v Rusku, Albánii a Makedonii. Zúčastnil se bojů v Afghánistánu a Iráku. Dlouhodobě také jezdí fotografovat dokumentární témata na Kubu a Filipíny.

Rozhovor s Davidem Neffem

Co pro tebe osobně, byla nejzajímavější událost z fotografického hlediska v letech 1999-2001?

Obecně bylo 11. září naprosto zlomové. Byl to šok a vyvolalo to válku v Afghánistánu, které jsem se sám zúčastnil. V samotném New Yorku jsem nebyl, ale následně jsem odjel do Afghánistánu, když se začalo mluvit o tom, že Amerika Afghánistán napadne. Přijel jsem tam dřív než na něj zaútočili a přímo jsem se zúčastnil bojů, dostal jsem se totiž mezi vojáky Severní aliance, která se později spojila se Spojeneckými vojsky v boji proti Talibanu. Byla to pro mě obrovská událost a i z fotografického hlediska to bylo něco neskutečného. Rozhodně to patří mezi moje životní cesty.

Byla ta cesta taky hodně fyzicky náročná?

Určitě. Do té doby jsem nikdy nic takového nepodstoupil. Byl tam veliký problém s nedostatkem pitné vody, problémy s dehydratací. Bylo to velmi fyzicky náročné. Museli

jsme absolvovat dlouhé pochody v horách. Jsou tam taky veliké teplotní rozdíly mezi dnem a nocí. Ještě navíc mě uštknul štír, měl jsem z toho zánět v noze a dva měsíce jsem se musel léčit. Afghánistán je podle mě jedna z posledních opravdu divokých zemí.

Bylo kromě běžného novinového fotografování možné prosadit si v Mladé frontě svoji vlastní reportáž. Jak moc jste se rozcházeli v názoru na zajímavost různých témat s redakcí?
Tady to se v průběhu mého působení hodně měnilo. Já jsem měl to štěstí, že jsem byl po revoluci při vzniku nové redakce. Přicházeli noví lidé a snažili se být co nejlepší. Nebylo vůbec těžké prosadit si svoje reportáže. Vedení nás podporovalo. Sami jsme byli velmi aktivní. Důležitá byla také osobnost Herberta Slavíka. Celé se to ale začalo měnit v druhé polovině devadesátých let. Zahraniční oddělení novin začalo bojkotovat fotografy, protože si z novin začali dělat cestovní kancelář, k tomu ale nepotřebovali žádné svědky, kterými bychom byli. Hodně nesmyslně se vyhazovaly peníze. Na druhou stranu, když já jsem měl jet na volby do Jihoafrické republiky, už jsem měl letenku, všechno bylo vyřízené a šéfredaktor mi tehdy řekl, že šéf zahraničního oddělení nesouhlasí s tím, abych tam jel, protože redaktor si sám nafotografuje kompaktem svoji reportáž a že se tím ušetří nějaké peníze. Nemohl jsem s tím nic dělat a dodnes toho lituju, protože si myslím, že to byla z fotografického hlediska jedna ze zásadních událostí, o kterou jsem takto nesmyslně přišel. Například Honza Šibík tam jako jediný byl a v jeho knížkách a na jeho výstavách jsou tyto fotografie jedny z nejzásadnějších. Já jsem kvůli rozhodnutí jednoho redaktora o tuto událost přišel. A stejně tak jsem přišel i o exodus kosovských Albánců do Makedonie. To byla pro mě naprostá krize. Po příchodu Pavla Šafra na místo šéfredaktora se ale situace začala znovu zlepšovat. Fotografie jsou pro něho hodně důležité. A takové ty opravdu významné události znovu jezdíme fotografovat. Pro noviny je to spíš otázka prestiže. Je samozřejmě mnohem levnější použít fotografie z agentur.

Jaké postavení měl fotograf v hierarchii novin? Pociťuješ nějaké změny za těch třináct let, kdy pracuješ v MFD.
Díky osobnosti Herberta Slavíka, kterému se podařilo vytvořit perfektně fungující tým lidí, který se výborně doplňoval, nikdo proti nám nemohl říct půl křivého slova. Fotografové byli sami iniciativní, přicházeli s vlastními nápady a byli rovnocennou součástí celého redakčního týmu. Naše postavení bylo velmi dobré. Později ale začala hrát svou roli taková ta

přizdisráčská závist, Protože jsme začali být známí, měli jsme výstavy, vydali jsme nějaké knihy a získávali jsme ceny v soutěžích. Mnoha lidem se to nelíbilo a snažili se nás utlumit. Na pár let díky tomu fotooddělení spadlo do rutiny. Hodně se taky rozrostlo. Dřív MAFA to byl pojem, nebyl tam jediný špatný fotograf. Dneska už ani nevím kolik po republice máme fotografů. A musím říct, že je tam i hodně velmi špatných fotografů. V krajích není vůbec lehké získat kvalitní lidi. Fotooddělení tím hodně devalvovalo. Po příchodu Pavla Šafra se to ale znovu razantně změnilo. On dal jasně najevo, že fotografie jsou důležité a noviny do velké míry také prodávají. Teď máme opět silné postavení. Mám z toho radost.

Myslíš si že je tato situace víceméně stejná ve všech novinách?

To nevím přesně, nikde jinde než v MfD jsem totiž nepracoval. Pravděpodobně, ale nebude tak dobré jako u nás. Je to, ale především vina samotných fotografů a šéfů fotooddělení, kteří nejsou schopní si tu autoritu zjednat. A ta fotooddělení taky většinou nejsou sestavená z opravdu špičkových fotografů. Takže je to asi přirozené, že někde ten respekt mají a jinde holt ne. Dobrou úroveň má například ČTK. Ve světě je práce fotografů velmi respektovaná.

Jak velká je ochota redakcí ve světě investovat finance do fotografií? Mají fotografové ve vyspělých zemích širší možnosti? V čem?

Rozhodně fotografové ve vyspělých zemích jsou mnohem lépe placení. U nás je běžné, že fotograf je hůř placený než píšící redaktor. A lidi, kteří se vynikají běžnému průměru jsou v redakcích opravdu hvězdy, které vydělávají hodně peněz a mají naprostou podporu a silné zázemí. Můžou si dovolit zůstat na jednom místě třeba čtvrt roku. Je to nesrovnatelné.

Když chce dnes někdo uspět jako fotograf v novinách, co všechno by měl zvládat, kromě toho, že musí umět fotit? Jaké jsou požadavky ze strany redakce?

V první řadě musí umět fotit. Další důležitá vlastnost je naprostá stoprocentní spolehlivost. U nás například neexistuje, aby někdo něco zanedbal. Důležitá je taková ta obecná profesionalita. Taková cesta do Iráku neznamená mít sebou jenom foťák a určitou dávku odvahy. Pokud zapomeneš jedinou věc, třeba kabel od nabíječky, tak jsi vyřízený a nic tam nenafotíš. To jsou detaily, které jsou nesmírně důležité. Cesta je hodně drahá a ty nepošleš žádnou fotku, protože nemáš nabité baterky. Občas se u nás objevili fotografové, kteří sice měli talent, ale takovéhle věci zanedbávali. Spolehlivosti se dá jen těžko naučit a tito lidé

museli dřív nebo později odejít. Důležitá je taky určitá psychická odolnost. Když je někdo vynervovaný z toho, že na Silvestra bouchají dělobuchy, tak to asi není zrovna výhoda. Fotografové taky pracují pod silným časovým tlakem.

Bylo pro Tebe hodně těžké se prosadit ve svých začátcích?

Do novin jsem měl raketový nástup. Vůbec to nebylo tak, že bych fotil dva roky nějaké blbosti a pak si někdo řekl vždyť on je docela šikovnej pošleme ho do parlamentu. Po převratu jsem jel fotit revoluci v Rumunsku, fotky jsem nabídnul Mladé frontě, která mi na základě toho nabídla místo. Hned první měsíc jsem jel fotit válku do Jugoslávie. U nás máme pořád dveře otevřené pro mladé fotografy, kteří s náma můžou externě spolupracovat. Schopných lidí je ale strašně málo.

V roce 1999 přišly do redakcí první digitální fotoaparáty. Co pro Tebe znamenal přechod z filmu na digitál, v čem Tě omezuje, kde jsou naopak jeho přednosti?

Přechod na digitál byl naprosto zoufalý. První fotáky byly velmi nekvalitní. A paradoxně v době kdy filmové zrcadlovky byly naprosto dokonalé, najednou někdo přijde a řekne, že mám fotit digitálem, který je pomalý, má zpoždění na spoušti, nemá žádné barvy a nemá rozlišení. První generace rádoby profesionálních digitálů byly naprosto zoufalé. A musím říct, že asi dva roky mého focení jsou úplně vniveč.

To se asi podepsalo i na tvojí motivaci.

No, hlavně jsem přišel o spoustu fotek. Byl jsem zvyklý na bleskurychlou reakci na spoušti a najednou teď to zmáčknu a nic se neděje. A když už se něco ve finále povedlo tak to bylo stejně nekvalitní a nedalo se to použít. To samozřejmě zrovna moc veliká motivace nebyla. V podstatě až letos mám foťák, se kterým jsem spokojený. Obecně je to, ale samozřejmě úžasná věc. Okamžitá kontrola, posílání fotek mailem. Obrovská výhoda.

Jakou dáváš váhu soutěži Czech Press Photo?

Vážím si hlavní ceny. Vyhrát hlavní cenu je skvělé a je to pro mě jediná cena, která mě opravdu zajímá, protože kategorií je hrozně moc a v každé z nich jsou tři ceny, takže v podstatě u nás neexistuje jediný profesionální fotograf, který alespoň jednu cenu nezískal.

Nemít nějakou cenu je skoro nemožné. Každý se občas ucvakne a nějaké to třetí druhé místo v kategorii xy získá.

Oceňuje redakce nějak Tvoje úspěchy v CPP?

Spíš si toho všímají fotografové mezi sebou. V samotných novinách si nevzpomínám, že bych to nějak pocítil. Spíš to jenom zvýší nenávist zapšklých závistivců. Žádný praktický efekt to nemá.

Word Press Photo je pochopitelně mnohem prestižnější než jeho česká varianta. Byl by pro Tebe vrchol kariéry získat některou z cen?

WPP s z CPP vůbec nedá srovnávat. WPP se zúčastňuje několik desítek tisíc profesionálních fotografů z celého světa a uspět tam v jakékoli kategorii je naprosto abnormální úspěch. Samozřejmě kdyby se mi to někdy podařilo tak z toho budu mít obrovskou radost a budu si toho strašně vážit.

V roce 2000 přešla většina deníků z černobílé na barvu. Byl to z Tvého pohledu přínos?

Ze začátku jsem z toho radost neměl, protože jsem si myslel, že barevné fotky patří jenom do bulváru. Potom jsem si na to, ale zvyknul a vůbec to neřeším, nevadí mi to. Obecně můžu říct že černobílá fotka vždycky vypadá zajímavěji. Když převedeš barevnou fotku do černobílé škály tak je to stylizace, která té fotce velmi často pomáhá.

Jak na Tebe působí současná média? Pociťuješ nějaké zásadní změny?

Poslední dobou pozoruji celosvětový trend, že klasické reportážní magazíny typu časopisu LIFE už v podstatě neexistují. A i ten byl krátce před svým zánikem už jenom naprosto banální časopis, který se zabývá bulvárníma tématama, prostě blbostma. Nevím čím to je, možná, že lidi obecně změnili náladu a rádi si prohlížejí jak bydlí celebrity, co mají v obýváku a mají rádi rozhovory s rádoby celebritama typu hlasatelka počasí.

Je to vidět i na Mladé frontě?

Ano a to je věc, která mě irituje. Mě nebaví fotit portrét člověka, kterého si neválím, který nic nedokázal a nějakou náhodou je tady slavný. Navíc ten portrét musí být všeobecně líbivý. Takže ideální je rozhovor s osmnáctiletou blondýnkou, která bude mít modré oči a bude stát

před modrým pozadím usmívat se fotografovi do objektivu. Často tak díky tomu vypadáme jako naivní blbci, ale v postatě jsme k tomu donucení. Ta zakázka je taková a holt se musí plnit. Myslím si, že jde o celosvětový jev.

Kvůli tomu ale asi v novinách nezůstáváš?

Je období, kdy se nic neděje fotí, se politika a různé tady ty rozhovory a je to takové rutinní a nudné. A najednou se stane něco zajímavého, člověk se toho zúčastní a už jenom být přítomen těmto událostem je hodně motivující. Vždycky se jednou za čas stane něco co toho fotografa znovu nakopne. Jako reklamní fotograf bych vydělával mnohem víc, ale bylo by to opravdu jenom zaměstnání.

Myslíš si, že může internet ohrozit klasickou podobu tištěných novin?

Těžko říct, ale myslím si že zatím ne.

6/ Fotografické agentury Reuters a Česká tisková kancelář

Na českém trhu působily v letech 1999 až 2000 jenom dvě zpravodajské agentury, jejichž součástí bylo i fotografické oddělení. Byla to Česká tisková kancelář, zkráceně ČTK a mezinárodní agentura Reuters. Ostatní světové agentury do česka vysílaly své fotografy jenom v případech zvlášť výjimečných událostí.

Pro všechny agentury byla důležitá rychlost s jakou posílají fotografie do jednotlivých redakčních systémů. Proto taky jako první nakoupily digitální zrcadlovky ihned po jejich uvedení na trh. Zvlášť v případech večerních událostí, jako jsou například mezinárodní fotbalové zápasy, se agentury doslova předháněly v tom, kdo jako první pošle fotku. Editoři v redakcích novin totiž často v časové tísni večerních uzávěrek sáhli po prvních fotkách, které se jim dostaly pod ruku. Záhy po pádu železné opony otevřela na českém trhu svoji pobočku zpravodajská agentura se sídlem v Londýně **Reuters**. Na fotografický post měla volné jenom jedno místo. Ke spolupráci získala **Petra Joseka** (1952), který v roce 1990 přešel z konkurenční ČTK a působí v agentuře dodnes. Jako externího fotografa zaměstnával od roku 2000 svého syna **Petra Davida Joseka**, který později přešel do nově vzniklé pražské pobočky agentury **AP** v prosinci roku 2002. Na rozdíl od ČTK se Reuters zaměřuje jenom na události mezinárodního významu. Petr Josek tak fotografoval například mezinárodní sportovní zápasy, státní návštěvy cizích prezidentů a premiérů a vyjímečné události jako bylo například zasedání Mezinárodního měnového fondu. V době, kdy se v Česku nic důležitého nedělo povolávala agentura Petra Joseka jako posilu na reportáže do zahraničí. Mezi agenturními fotografy Josek vynikal, získával mnoho ocenění ve fotografických soutěžích. Mimo jiné dostal hlavní cenu na Czech Press Photo za fotografii z povodní v roce 1997.

ČTK oproti tomu pokrývala celou škálu aktuálního domácího zpravodajství. Kromě pražské redakce měla své fotografy ve všech krajských pobočkách a taky na Slovensku. Ve většině případů tak nekonkurovala ostatním agenturám, ale fotografům v jednotlivých denících. Pokud se zdály editorům fotografie reportérů ČTK lepší, často je upřednostnily na úkor snímků svých redakčních kolegů.

V Praze fotografovalo pro ČTK osm fotografů. **Michal Doležal, Stanislav Peška, Michal Kruphanzl, René Volfík, Jan Třeštík, Stanislav Zbyněk, Tomáš Železný**. V roce 2000 vyhrála konkurs na místo nového fotografa talentovaná **Petra Mášová** a fotooddělení také posílilo o

svého bývalého fotoeditora **Michala Kamaryta**. ČTK má také dlouhodobě jedno z nejstabilnějších fotografických obsazení. Většina jejich fotografů pro ni pracuje již déle než jedno desetiletí a narozdíl od ostatních redakcí většina z nich má dokonce zkušenosti s agenturním fungováním fotografů za minulého režimu. Mezi kvalitní krajské fotografy ČTK patřili například **Libor Zavoral, Otto Ballon Mierny, David Waiss a Alexandra Mlejnková**.
Pro bližší pohled na fungování těchto agentur jsem udělal rozhovor s Michalem Kamarytem, jako zástupcem české regionální agentury ČTK. Pohled Michala Kamaryta je zajímavý v tom, že může porovnat práci fotoeditora a fotografa, protože před rokem 2000 než začal fotografovat, tak působil v ČTK jako fotoeditor. Může se tak podívat na práci fotografa také z pohledu zadavatele. Druhý zástupce je reportérem celosvětové prestižní fotoagentury Reuters Petr Josek, který před revolucí a začátkem devadesátých let také fotografoval pro českou tiskovou kancelář.

Rozhovor s Petrem Joskem

Už dlouho fotografuješ pro jednu z nejlepších světových fotoagentur Reuters, ale máš i dlouholetou zkušenost s prací pro ČTK. Jaký byl přechod do Reuters? Byl to pro tebe šok? Jak velký je rozdíl v práci pro tyto agentury?
Rozdíl je určitě obrovský. V první řadě mám mnohem větší zodpovědnost. V ČTK jsem v úvozovkách jenom fotil. Ale pro Reuters pracuju zároveň i jako fotoeditor a sám si určuju, co budu fotit a jaká akce může být zajímavá pro média v zahraničí. Musím nepřetržitě sledovat co se děje. Jsem tak zodpovědný za výběr fotografované události, za samotné nafocení a následnou editaci a popsání fotek. Na rozdíl od doby, kdy jsem pracoval pro ČTK, ale fotím jenom události, které jsou zajímavé pro zahraničí. Takže nemusím fotit různé tiskovky a podobné víceméně bezvýznamné akce, které jsou většinovou náplní práce fotografa v ČTK. Na začátku devadesátých let se toho tady dělo opravdu hodně. Teď už je to samozřejmě slabší. Další výhoda práce pro Reuters je, že mě často zvou jako posilu na fotografování významných událostí ve světě. Což je samozřejmě skvělá příležitost dostat se k fotografování něčeho skutečně zajímavého.

Kdybys chtěl fotografovat nějakou konkrétní zahraniční událost, která tě zajímá a navrhl to v centrále agentury, tak jaké jsou šance, že tě v tom podpoří a budeš moc odletět fotit?

Takhle to u nás nefunguje. Kam odletím, nebo neodletím určuje vedení v centrále. A ani jsem se nikdy nepokoušel něco takového navrhnout. Samozřejmě jsem rád, když si mě vyberou, abych vypomohl s focením nějaké zajímavé zahraniční události. V poslední době se navíc konkurence mezi agenturami hodně vyostřuje, na trh přišla například silná Getty Images a každá fotoagentura má své fotografy snad v každém koutě světa. Když se stane něco něco nepředvídatelného kdekoliv ve světě, tak se tak fotografové sjedou velmi rychle. Například důležité sportovní nebo i politické události fotíme klidně třeba v šesti lidech. Když je mistrovství světa ve fotbale, tak každý zápas fotíme ve čtyřech a ještě k tomu nám pomáhají editoři, kteří přímo na místě snímky vybírají a popisují.

Sleduješ, jaké vydávají fotky tvoji konkurenti? Je mezi vámi velká rivalita?

Určitě! Vždycky se dívám, jak akci nafotili ostatní. To si navzájem hodně sledujeme.

Vnímáš kde všude, ti fotky otisknou? Máš radost, když ti někde vyjde dobrá fotka?

Teď už to sleduju míň, ale když jsem začínal, tak jsem měl vždycky ohromnou radost, když jsem své fotky viděl na stránkách některého z prestižních světových magazínů nebo novin. Dokonce jsem si je i vystřihoval a dodnes mám některé schované. Tehdy jsem si je archivoval pro případ, kdybych náhodou chtěl změnit zaměstnání, tak abych měl co ukázat. Kolik fotek se prodá, ale hlavně sledují v centrále Reuters a pravidelně mě ta čísla taky posílají.

Dokážeš si představit, že bys fotil například pro nějaký magazín, kde bys měl jistotu, že ti otisknou celistvou reportáž?

To si představit dokážu a dokonce by se mi to samozřejmě líbilo. Trochu mi to chybí, že skoro nikdy neotisknou celou reportáž. Každá práce má své klady a zápory, ale jsem spokojený, protože výhody práce pro agenturu zatím převažují.

Existuje něco, co fotíš vyloženě s odporem? A naopak?

Koho by bavilo fotit to potřásávání rukou politiků? Obecně politiku fotím nerad. Téměř se nedá udělat opravdu dobrá fotka z politiky, kterou bych si chtěl nezvětšovat a pověsit na

zeď. Nejraději fotím akční reportážní věci. Taky mám rád sport. Ale to je asi stejné u většiny fotografů.

Jaké jsou rozdíly ve výběru fotografií mezi jednotlivými redakcemi? Máš pocit, že se postupem času mění typ fotek, které editoři nejraději do novin dávají?

Myslím, že nějak dramaticky se to nemění. Akorát v polovině devadesátých let bylo v módě publikovat veliké detaily, teď mám zase pocit, že většina editorů zase preferuje fotografie, na kterých je vidět i prostředí, ve kterém vznikly. Fotka by měla ve zkratce vystihnout podstatu události a zároveň být co možná nejčitelnější. Teď nedávno například fotil Christopher Morris z agentury Seven cestu George Bushe po evropských zemích a asi jenom na dvou fotkách ze dvaceti je vidět samotný Bush. Tak tohle si může opravdu dovolit jenom fotograf jako je Christopher. Každého z nás by s takovými fotkami v redakci poslali do háje. Tím, ale rozhodně nechci říct, že ty fotky jsou špatné. Spíš naopak.

Znáš se s Morrisem?

Ano, znám ho velmi dobře. Je to samozřejmě skvělý fotograf. Trávili jsme spolu spoustu času během konfliktu na Balkáně, kde jsem ho poznal. Vždycky mě štvalo o kolik je lepší než já. Je hrozné uvědomit si ten rozdíl, který mezi námi je. Když po nás stříleli, tak jsem byl hrůzou bez sebe, utíkal pryč a fotil jen tak od boku na náhodu. A pak najednou vidím, jak on klidně stojí na místě a cvaká si svojí Leicou. Těch pár vteřin o kolik zůstane v klidu a fotí je rozhodujících. Navíc ve skutečnosti je sice situace hrozně dramatická, ale dostat to do fotky, která nereprodukuje zvuky je hrozně těžké. Kdykoliv jsem viděl v dálce zajímavou, fotogenickou situaci, tak když jsem k ní přišel, tak už tam Christopher vždycky fotil. To jsou jedny z věcí, které odlišují dobrého fotografa od špičkového. Jsem rád, že znám díky své práci spoustu skvělých světových fotografů.

Sledují nadřízení v zahraničí Tvoje úspěchy na Czech Press Photo? Ví vůbec, že jsi tu soutěž vyhrál?

Czech Press Photo v zahraničí samozřejmě vůbec nikdo nesleduje a myslím si, že to ani nikdo z nich netuší. Spíš je to moje soukromá radost, když dostanu nějakou cenu. Kdybych to vyprávěl někomu třeba v Americe, tak na mě bude koukat jak na blázna co mu to vyprávím.

Jak vzpomínáš na dobu, kdy jsi dostal první digitální fotoaparát? Byl jsi zklamaný z kvality produkovaných fotek?

Ani ne. Ta kvalita nebyla zas až tak hrozná. Pokud člověk fotku dokázal správně upravit ve Photoshopu, tak se dala tisknout na docela velké formáty. Navíc Canon, který v agentuře používáme, měl na rozdíl od Nikonu poměrně slušné barvy. Navíc nejsem člověk, který by se nějak přehnaně zabýval fotografickou technikou. Jediné co mě štvalo bylo, že byl ten foťák hrozně pomalý a po několika záběrech jsem musel čekat, až se mi snímky uloží na kartu a budu moct dál fotit. Díky čemuž jsem přišel o pár dobrých fotek. Na druhou stranu s klasickým kinofilmem jsem zase mohl promeškat záběr během převíjení filmu do kazety. Naprosto to, ale převážil fakt, že jsem nemusel ztrácet čas vyvoláváním a scanováním filmů. Což je vzlášť pro agenturní podmínky hrozně důležité. Občas si musím dávat pozor, abych zbytečně na akci nenafotil pět set fotek a nemusel se tak zdržovat při následné editaci.

Máš rád fotku plovoucího psa, se kterou jsi vyhrál Czech Press Photo? Neleze ti už trochu na nervy, že se tě na ni pořád někdo ptá?

Leze! Ale ne, tu fotku mám docela rád a abych taky neměl, když jsem díky ní vyhrál hlavní cenu na Czech Press Photo. Ale věčné otázky jestli jsem toho psa do vody hodil nebo ne mě už trochu vytáčí.

A hodil?

Ne!

V ČTK jsi pracoval nejdřív jako fotoeditor a potom jako fotograf. Proč jsi se rozhodl jít do terénu a začít fotit?

Mé rozhodnutí vyplynulo z nově vzniklé situace v redakci po přechodu z analogových fotoaparátů na digitální. Rychle narůstal počet snímků, které nepřetržitě přicházely do redakčního systému, a já měl pocit, že již nejsem schopen denně pozorně prohlédnout několik stovek snímků a ohodnotit je. Měl jsem pocit, že "nejlepší editorské období" už skončilo. Navíc definitivně skončila spolupráce mezi fotografem a editorem, kteří se sešli nad prohlížečkou, společně prohlédli veškerý materiál z reportáže na kinofilmu a domluvili se na výběru snímků k vydání do servisu pro zákazníky. S digitálním aparátem totiž fotograf navíc dostal přenosný osobní počítač, ve kterém přímo na místě reportáže nebo v redakci zpracovával veškerý materiál sám a editorovi předložil již editovaný několika snímkový výběr. Jeho práce se rozšířila o část editorské práce. V této době jsem dostal nabídku přejít v redakci na uvolněné místo fotoreportéra. Focení mne vždycky bavilo, chtěl jsem tuhle práci dělat. Neměl jsem ale jasnou představu, s čím se budu muset potýkat. Jediné, co mi bylo jasné, že definitivně přicházím o své místo editora. A není cesty zpátky. Bylo to trochu dobrodružné.

Jak vnímají fotoeditoři fotografickou práci? A naopak.

Moje představy o obtížnosti práce fotografa uvedla na pravou míru až vlastní fotografická praxe. Focení je psychicky i fyzicky náročnější, než jsem si myslel. Jako editor jsem práci fotografa mimo její výsledek příliš nehodnotil. Bral jsem ji spíše jako jeden z dílů skládačky, kterou denní provoz fotooddělení vytváří. Jejím hlavním úkolem je rychle dodat reportáž z jakéhokoli místa k zákazníkovi. Fotografové i editoři jsou při plnění tohoto úkolu na sobě závislí. Kdykoli jsem o to byl požádán, poskytoval jsem fotografovi v terénu informace nutné pro jeho práci nebo technickou pomoc. Děláme spolu téměř ve stejném kolektivu řadu let, známe se, o focení spolu mluvíme i v soukromí, vzájemně se respektujeme. Většina editorů u nás fotografuje pouze na amatérské úrovni, nikdo z četkařských fotografů nedělal editora, nemusel zpracovávat reportáže jiného fotografa a převzít zodpovědnost za prezentaci jeho snímků před zákazníkem. Z tohoto plyne, že "práci druhé strany" mí kolegové vlastně detailně neznají. Domnívám se, že osobní zkušenost je nesdělitelná. Podle mého ale není

nejdůležitější, zda si editor uvědomuje obtížnost fotografovy práce při pořizování snímků, musí umět vyhodnotit předložené snímky.

Měl jsi jako fotoeditor už dopředu přibližnou představu jak by měly fotky, které fotografové donesou vypadat?

Zhruba jsem dokázal odhadnout, co se na některých typech reportáží dá vyfotografovat a mělo by se objevit v materiálu, který mi fotograf předloží. Zároveň jsem si byl vědom faktu, že nesmím přehlédnout fotografii, která by se těmto představám vymykala a přitom zapadala do reportáže. Tyhle snímky mají velkou šanci na zveřejnění právě díky tomu, že jsou neočekávané a neokoukané.

Za dobu co jsi pracoval jako fotoeditor jsi určitě vysledoval, jaké fotografie noviny tisknou nejraději. Jaké tedy?

Situace před sedmi lety, kdy jsem opustil místo editora a začal fotografovat, byla jiná než nyní. Snímky ze současných fotoaparátů jsou mnohem kvalitnější, noviny či magazíny jim mohou dát větší plochu a více prostoru. Mám za to, že stále platí, že nejúspěšnější jsou snímky, jejichž sdělení je jasné a které zachycují emoce. Zpravodajské deníky na titulní straně pravidelně otiskují takovouhle fotku vypovídající o hlavních tématech uplynulého dne. Kromě politických témat se na první straně již objevují snímky zachycující různé tragické události, momentky sportovní, z oblasti showbusinessu či kultury. Pozoruji u jednotlivých periodik snahu o prioritní použití vlastního materiálu, který deníkům zaručí jinakost v konkurenci na stáncích. Bulvární tiskoviny a společenské magazíny při referování o domácích událostech dávají také přednost exkluzivitě vlastního obrazového materiálu. Převládá u nich společenská tématika s portréty osob, k nimž se články vztahují. Obrázky jsou barevné, stylizované, ale podle mého názoru nepříliš invenční. Myslím si, že je to záměr. Musí hlavně ukázat, jak kdo vypadá a co nosí. V čem jezdí, kde byl na dovolené a s kým se setkává. Výjimku zde již delší dobu z hlediska obrazové kvality tvoří sportovní snímky, jsou často velmi dobré.

Jaké jsou rozdíly ve výběru fotek mezi redakcemi? Máš pocit, že některé noviny vybírají lepší fotky než jiné?

Myslím si, že v novinách a magazínech se snaží v první řadě využívat svůj vlastní materiál, je exkluzivní, odliší je od ostatních. Podle mne je v novinách kritérium exkluzivity tak silné, že předčí rozhodování o tom, zda otisknout lepší, ale "cizí = agenturní" fotku. Výjimka ovšem potvrzuje pravidlo. Mám pocit, že práci s fotografií se již některé deníky věnují pečlivěji.

Jak se liší práce pro agenturu od práce pro noviny?

V novinách jsem nikdy nepracoval. Četka vytváří denní obrazový servis tak, aby klientům přinesla reportáže z klíčových událostí toho dne od politiky, přes ekonomiku, soudní kauzy, kulturu, sport až po showbusiness. V agentuře musím odevzdávat editorům reportáž "na klíč" ihned po nafocení. Fotografie by měly být použitelné pro široké spektrum agenturních zákazníků. Podle typu reportáže odevzdávám různé množství snímků.

Dokážeš si představit, že bys fotil pro deník? Chtěl bys fotit pro deník? Proč?

Nepřemýšlím o tom, že bych pracoval pro nějaký deník. Práce v agentuře mi vyhovuje. Nepociťuji potřebu změny ve své práci směrem do deníku.

Sleduješ kde ti, kdo co publikuje? Máš radost, když ti někdo tiskne dobrou fotku?

Sleduji, jak média pracují s našimi fotkami. Deníky i magazíny. Samozřejmě mám radost, když někde objevím svou fotku.

Vadí ti, že spoustu fotek nikdo nikdy neotiskne?

Nevadí, když fotku nikdo neotiskne. Důvodů může být celá řada a často nesouvisí s tím, jestli je fotka dobrá nebo špatná. Prostě se nehodí v těch či oněch novinách k použití. Roli také hraje výše zmíněná exkluzivita materiálu. Patery noviny se stejnou agenturní fotkou na titulu je hudba minulosti. Naše fotky denně hodnotí náš vedoucí editor, jeho hodnocení respektuji, je pro mne důležité. Vadí mi otištěné fotky chybně nebo záměrně kreditované například jako archiv, přičemž jejich majitelem je četka. Vadí mi, když v novinách naši fotku ořízнou do formátu podle svých potřeb a pozmění tím její význam.

Existují v ČTK specializace? Jak se rozděluje focení? Co se Ti fotí nejlíp a co nejhůř?

V četce specializace neexistují. Není to možné z provozních důvodů. Agentura musí zaznamenávat události v jejich denním sledu, kdo je volný, nastupuje na reportáž. Nehodnotím, co se mi nejlíp fotí. Nebo jinak: nejlíp se mi fotí, když je na práci dost času, dobré světlo a nenastávají neočekávané stresové situace, které při práci ruší. Nemám rád tlačenice, nerad se peru s foťákem kolem krku.

Existují akce, které jdeš fotit vysloveně s odporem a naopak?

Dvakrát jsem byl na pohřbu lidí, jejichž příběhu se věnovala bulvární média. Nerad bych se tohoto honu na pozůstalé již účastnil.

Co znamenal nástup digitálních fotoaparátů pro agentury? Byl jsi ty osobně nadšený z nástupu digitálů? Jak ovlivnil tvůj styl focení?

Nástup digitálů jednoznačně umožnil rychlejší dodávání reportáží zákazníkovi. Astronomicky se zvýšilo množství fotografií, s nimiž agentura pracuje. Nadšení z nových možností digitálu u mne před lety rychle vystřídalo zklamání, protože technická kvalita snímků z prvních digitálních fotoaparátů byla podstatně horší ve srovnání se snímky pořízenými v té době na kinofilm. Byl to skok zpátky, který chabě omlouvala snad jen ta rychlost v přiblížení snímku z místa pořízení k zákazníkovi. Bohužel, řada unikátních snímků z období prvních digitálních fotoaparátů je, posuzováno dnešními měřítky na kvalitu, téměř nepoužitelná. Tohle bylo po několik let pro agenturu v jejím dlouhodobém zaznamenávání událostí velice špatné. V posledních letech se archiv fotografií po technické stránce již zkvalitnil. Styl focení jsem si vytvářel až po nástupu digitálů. Předtím jsem pro agenturu fotil pouze příležitostně.

Myslíš, že fotografové míň přemýšlí nad tím, jak fotí, když nemusejí šetřit materiál?

I když jsem v kinofilmové éře fotil pro četku jen příležitostně, myslím si, že přemýšlení nad záběrem není vázané na kinofilm nebo čip. Ale fotím podobně jako řada ostatních motorem, jednotlivé snímky cvakám již jen občas na tiskovkách, nebo v místech, kde cvakání ruší.

Co je na práci fotografa nejtěžší a proč?

Denně se dotknu různých témat, chci udělat fotku, která zaujme diváka a má určitou vypovídací hodnotu. Fotím teprve sedm let, obdivuju fotografy, kteří fotí celý život a tohle dokážou. Udržet se dlouhodobě "v kondici" je podle mne nejtěžší.

7/ Czech Press Photo

Co je to Czech Press Photo?

V roce 1990 byla u nás poprvé uvedena výstava World Press Photo. Na jedné straně ji provázela pověst senzacechtivé, krvelačné akce, jak ji po léta záměrně vytvářela komunistická média, na straně druhé však přilákala do Karolina mnoho lidí zvědavé na dlouho zakázané ovoce. A hned ve svém počátku sklízí obrovský úspěch. Záštitu nad soutěží dokonce přijal pražský primátor a ministr kultury. Byla založena Cena Prahy, pro kterou si k nám každoročně přijížděla světová reportérská esa.

Povzbuzeno výstavními úspěchy WPP se rodí v roce 1995 Czech Press Photo, domácí obdoba World Press Photo. Staví před sebe stejný hlavní úkol, jako má jeho světová předloha: být nezávislou platformou pro nezávislé obrazové svědectví. Má i stejné soutěžní kategorie a stejný tříkolový systém hodnocení. „Není důvod experimentovat v tom, co je za čtyři desítky let jinde v praxi ověřeno", říká Daniela Mrázková předsedkyně organizačního výboru soutěže.

Cílem soutěže a následné výstavy je umožnit veřejnosti být očitým svědkem událostí a jevů uplynulého roku. A taky snaha motivovat fotografy v každodenním stereotypu jejich práce k osobním přístupům a tak pomáhat rozvoji samotné fotografie. Czech Press Photo dává možnost zveřejňovat i to, co z nejrůznějších důvodů navzdory svým kvalitám nenachází na stránkách novin a časopisů uplatnění.

Moto této soutěže je přinášet každoročně nezávislé autentické obrazové svědectví o životě. V zájmu nestrannosti posuzuje práce nezávislá, každoročně obměňovaná odborná mezinárodní porota. Antonín Kratochvíl, fotograf žijící převážně v USA, člen mezinárodní poroty Czech Press Photo v letech 1999 a 2000 o soutěži říká: „Soutěže jako Czech Press Photo jsou moc důležité. Umožňují konfrontaci. S prací i názory jiných. Co je ale ještě významnější - dávají veřejnou publicitu tomu, co ve zkomercializovaných médiích má malou anebo žádnou šanci. Často se stává, že až teprve takováto soutěž zvedne zájem publika a návazně i médií o nějaký problém. A takováhle soutěž taky může vyprovokovat fotografy k tomu, aby se vážně pustili do práce i na něčem, na co nemají zakázku. Prostě na svém tématu, pro které teprve dodatečně budou hledat uplatnění. Já sám jsem zvyklý na takovýto

způsob práce. Celých patnáct let jsem investoval třeba do svého projektu o Východní Evropě. Utratil jsem na něj milión dolarů, dodnes nemám auto a v bytě spím na podlaze na matraci, ale mám knihu: Zlomený sen. Nevydělal jsem na ní ani cent, ale přesto se mi zúročila. Upoutala pozornost k tématu, na jejím základě jsem získal granty, přinesla mi zakázky. Jasně, že všechno zase investuju zpátky do fotografie, do dalších projektů. Ale ať tak nebo tak, člověk si musí být vědomý toho, že nejdřív je nutno sít, aby se mohlo sklízet. Taková soutěž je dobrým impulsem."

Soutěže jako Czech Press Photo, jsou obrazovou kronikou doby a díky velké návštěvnosti výstav,které se každoročně po soutěži pořádají, pomáhají poukazovat na problémy našeho života a světa, ale i na nové fenomény, ke kterým by měla veřejnost zaujmout stanovisko. Prohlašuje o nové soutěži její nejúspěšnější účastník Jan Šibík, fotograf časopisu Reflex, držitel titulů Fotografie roku Czech Press Photo 1995 a 1999.

Ročník 1999

5. ročník soutěže obeslalo 178 fotografů 2321 snímky. Na výstavě (Staroměstská radnice v Praze, 12. 11. 1999 - 15. 1. 2000) se podílelo 81 autorů.

Hlavní téma tohoto ročníku je masový exodus civilních obyvatel z Kosova do uprchlických táborů v Albánii a Makedonii. Je až překvapivé, kolik fotografů od nás na místa kosovské tragédie odjelo. Většina z nich se vrátila s velice působivým svědectvím. Od počátku bylo porotcům jasné, že titul Fotografie roku si odnese snímek právě s kosovskou tematikou. Jen ten pak totiž podle nich naplní požadavek aktuální události a závažného poselství týkajícího se bezprostředně celé naší veřejnosti. Nakonec se shodli na fotografii Jana Šibíka, která zachycuje kosovskou matku zastavenou při útěku na makedonské hranici. Dali tak přednost před snímkem Stanislava Zbyňka s jeho rozzářeným kosovským chlapcem v mobilní koupelně uprchlického tábora v Kavaji. Šibík si kromě hlavní ceny odnesl ještě dalších šest cen. Za reportáže ze zemětřesení v Turecku, z Husajnova pohřbu v Jordánsku, z pochodu horníků na Bukurešť v Rumunsku a ze života dětských feťáků.

Poprvé se ve větší míře objevují práce snímané digitálními fotoaparáty a prezentované ve formě výjezdů z tiskáren. Jejich technická kvalita však ještě zdaleka nekonkuruje klasickým fotografiím.

Výsledky pátého ročníku

Fotografie roku - Jan Šibík (Reflex) - Útěk kosovských uprchlíků, Albánie, Makedonie, březen, duben 1999

Grant Prahy 1999 - Libuše Rudinská (volná fotografka) - grant na základě série Lidé ze Žižkova

Aktualita – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Jan Šibík (Reflex) - Zemětřesení v Turecku, srpen 1999

2. Robert Zlatohlávek (Mladá fronta DNES) - Náměstí Míru, 29. 3. 1999

3. Jaroslav Jiřička (Mladý svět) - 1. máj 1999 v Praze

3. Jan Šibík (Reflex) - Smrt krále Husajna, Jordánsko, Ammán, únor 1999

Aktualita - série

1. Zlaté oko Jan Šibík (Reflex) - Pochod horníků na Bukurešť, Rumunsko, leden 1999

2. David Neff (Mladá fronta DNES) - Zármutek nad smrtí olašského obchodníka s auty, Brno, červenec 1999

3. Radim Beznoska (Právo) - Incident na Pražském hradě během slavnostního podpisu vstupu ČR do NATO, 26. 2. 1999

Reportáž – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Jan Šibík (Reflex) - Útěk kosovských uprchlíků, Albánie, Makedonie, březen, duben 1999

2. Robert Žákovič (volný fotograf) - Masopust v psychiatrické léčebně v Bohnicích, 1. 4. 1999

3. Stanislav Zbyněk (ČTK) - Mobilní koupelna v uprchlickém táboře, Albánie - Kavaj, 7. 5. 1999

Reportáž - série

1. Zlaté oko Michal Novotný (Lidové noviny) - Uprchlíci z Kosova, Albánie a Makedonie, 25. 3. - 5. 4. 1999

2. Tomáš Pospěch (volný fotograf) - Věznice Rýnovice, Jablonec nad Nisou, listopad 1998 - červenec 1999

3. Jenny Magdalena Rova (volná fotografka) - Uprchlický tábor - "Flynt"

Lidé, o kterých se mluví – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko David Port (Lidové noviny) - Václav Havel na návštěvě Kosova, 27. 6. 1999

2. Stanislav Peška (ČTK) - Egon Lánský se raduje z nákupu nových aut Octavia pro vládu, 20. 1. 1999

3. David Brauchli (Newsmakers) - Patriarcha Pavle, Kosovo, 28. 6. 1999

3. František Ortmann (Studio ASA) - Americká zpěvačka Cher na návštěvě v Praze

Lidé, o kterých se mluví - série

1. Zlaté oko David Port (Lidové noviny) - Premiérova pohádková svatba, Moskva, 17. 4. 1999

2. a 3. cena nebyly uděleny

Sport – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Michal Doležal (ČTK) - Sex a násilí v krasobruslení, ME Praha, leden 1999

2. Michal Ureš (Metro) - Utkání Bohemians Praha - České Budějovice, Praha, 18. 5. 1999

3. Vladimír Rys (MARSFoto) - Petr Korda na tenisovém turnaji IPB Czech Indoor, Ostrava, 20. 10. 1998

Sport - série

1. Zlaté oko Marian Beneš (student FAMU) - Sarasota Boxing Club, USA, 1998

2. Michal Novotný (Lidové noviny) - Romský fotbalový klub TJ Roma, květen 1999

3. Martin Sidorják (volný fotograf) - Tenis - světlo a stín

Čestné uznání - Michal Pobežal (volný fotograf) - Radost z letu

Každodenní život - jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Karel Cudlín (volný fotograf) - Zpověď, Polsko, 1999

2. Jan Šibík (Reflex) - V metru, Rumunsko, Bukurešť, 1999

3. Maria Elke Latinovič (volné fotografka) - Srbsko 1999

Každodení život - série

1. Zlaté oko Jan Šibík (Reflex) - Žijí v kanále, Rumunsko, Bukurešť, prosinec 1998

2. Karel Cudlín (volný fotograf) - Dělníci na stavbách, Praha, 1998 - 1999

3. Libuše Rudinská (volná fotografka) - Lidé ze Žižkova, 1999

3. Viktor Fischer - Alena Dvořáková (volní fotografové) - Kazachstán, podzim 1998

Příroda a životní prostředí – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Petr Josek (Reuters) - Turisté pozorují zatmění, 11. 8. 1999

2. Igor Malijevský (Literární noviny) - Poldi Kladno, Huť Koněv, říjen 1998 - červen 1999

3. Ladislav Kamarád (volný fotograf) - Duše Jizerských hor

3. Roman Kabelík (volný fotograf) - Mauritius pod mořem - Valné shromáždění, leden, únor 1999

Příroda a životní prostředí - série

1. Zlaté oko - cena nebyla udělena.

2. Silvie Štecková (studentka FAMU) - Životní prostředí na sídlišti

3. Michal Doležal (ČTK) - Kladrubský bělouš, srpen 1999

Umění – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Ami Vitale (Knight-Ridder Newspapers) - Mim navštěvuje uprchlíky, Makedonie, květen 1999

2. Pavel Jasanský (volný fotograf) - Fotograf J. Krejčí obhajuje ve svém atelieru docentskou práci na FAMU, Praha 1999

3. Petr Škvrně (Mladý svět) - Pionýři, 17. 1. 1999

Umění - série

1. Zlaté oko Jiří Turek (Mladá fronta DNES) - Tatiana, fotografie módy návrhářky Tatiany Kovařikové

2. Dana Kyndrová (Signum) - Soutěž ve striptýzu, Hrdly u Litoměřic, 1999

3. Martin Hladík (volný fotograf) - Pouliční muzikanti, New York, říjen - prosinec 1998

Čestné uznání Maňo Štrauch (volný fotograf) - Svět v miniatuře, srpen 1999

Věda a technika – jednotlivé snímky

Ceny nebyly uděleny

Věda a technika - série

1. Zlaté oko - cena nebyla udělena

2. Alexandr Kundrát (volný fotograf) - Klinika doktora Gajáse, Dillí, Indie, srpen 1999

3. Tomáš Krist (Lidové noviny) - Odstranění tumoru mozku, Nemocnice na Homolce, 4. 9. 1999

Vítězný snímek Jana Šibíka zachycující kosovskou matku zastavenou na hranici Makedonie. Fe série Útěk kosovských uprchlíků, Albánie, Makedonie, březen - duben 1999

Fotografie Davida Porta zachycující premiéra Miloše Zemana během státní návštěvy Ruska.

Petr Josek vyfotografoval turisty na Karlově mostě, kteří sledují zatmění slunce a získal první místo v kategorii Příroda a životní prostředí.

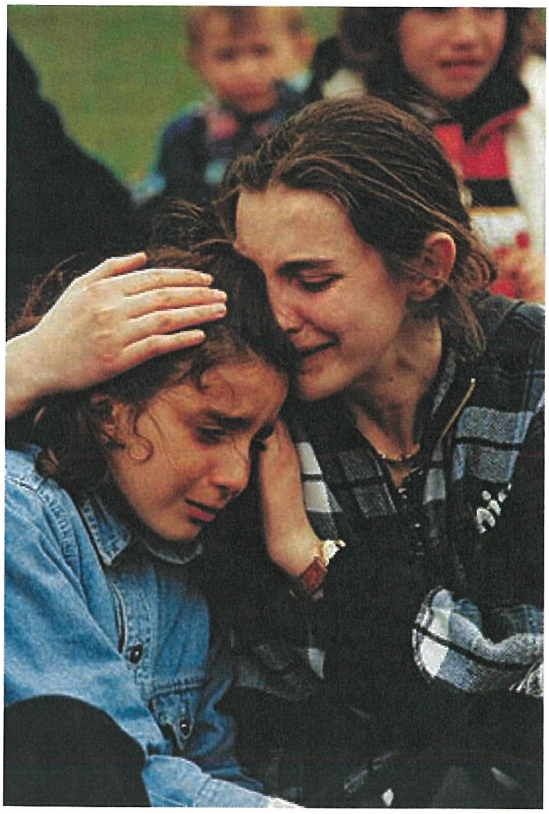

Kromě Jana Šibíka získal ocenění za své snímky útěku kosovských uprchlíků také Michal Novotný z Lidových novin

Ročník 2000

6. ročníku soutěže se zúčastnilo 198 fotografů s 2 015 snímky. Na výstavě (Staroměstská radnice v Praze, 17. 11. 2000 - 15. 1. 2001) se podílelo 81 autorů. Hlavním tématem tohoto ročníku byly demonstrace, bojové akce a násilí spojené se zasedáním Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze. Tímto tématem se chtěli prezentovat téměř všichni fotografové, kteří soutěž obeslali. Není tedy divu, že právě odtud přichází hlavní cena – Fotografie roku. Porota se tentokrát rozhodovala mezi černobílým souborem Jaroslava Kučery a sérií Karla Cudlína. Cenu nakonec získala Kučerova silueta dramaticky vyjádřeného „bojovníka". Porota k tomu říká : je to tragická postava dnešního světa, neboť bojuje marný boj, který se ve svém důsledku obrací proti ní samé. I přes malý počet udělených akreditací českým fotografům jsou dalším dominantním tématem olympijské hry v Sydney. Kromě sportovní stránky reportéři úspěšně zachytili také vnitřní lidská dramata. Oproti minulému ročníku se objevuje také více černobílých dokumentárních cyklů se sociální a ekologickou tématikou. Porota poprvé v historii soutěže udělila jednu zvláštní cenu. V tomto ručníku dramaticky vzrostlo zastoupení černobílé fotografie, která tak představuje třetinu zaslaných prací. Dál stoupá i počet snímků z digitálních fotoaparátů a počet účastníků aspirujících na tvůrčí stipendium udělované v rámci soutěže pražským primátorem.

Výsledky šestého ročníku soutěže

Fotografie roku 2000 - Jaroslav Kučera (volný fotograf) - Demonstranti proti globalizaci, Praha, září 2000

Grant Prahy 2000 - Maria Kracíková (studentka FAMU) - Grant získala na základě série Romano Maro.

Aktualita – jednotlivé snímky

1. Karel Cudlín (volný fotograf) - Demonstrace proti globalizaci, Praha, září 2002

2. Josef Strouhal (Právo) - Odpůrkyně globalizace, Praha 26.-28.9.2000

3. Peter Brenkus (volný fotograf) - Slovenský prezident R. Schuster v umělém spánku, Innsbruck, červen 2000

Čestné uznání Kurt Vinion (The Prague Post) - Zásah proti demonstrantům, Praha, 26. září 2000

Aktualita - série

1. Zlaté oko Jaroslav Kučera (volný fotograf) - Demonstranti proti globalizaci, Praha, září 2000

2. Jan Schejbal (Mladá Fronta Dnes) - Za věčný pokoj, objevený židovský hřbitov, Vladislavova ulice, Praha 24.2.2000

3. František Ortmann (volný fotograf) - Mc DONALD´S, tak trochu jiná restaurace, Praha, Václavské náměstí, 26.9.2000 večer

Reportáž – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Josef Sloup (volný fotograf) - Lidé z Matiční ulice, zima 1999

2. Stanislav Zbyněk (ČTK) - Kosovo - Sekirača, duben 2000

3. Josef Strouhal (Právo) - Miss strip, Hrdly 17.3. 2000

Čestné uznání Stanislav Peška (ČTK) - Oslavy vítězství českých hokejistů na mistrovství světa, 15.5. 2000

Reportáž - série

1. Zlaté oko Alexandr Kundrát (volný fotograf) - Jiná zpráva o odpůrcích globalizace, Praha, 26.9. - 28.9. 2000

2. Josef Strouhal (Právo) - Odpůrci globalizace, Praha 26. -28.9.2000

3. Roman Čejka (Mladá Fronta Dnes) - 1.máj ve Světlé pod Ještědem, 1.5. 2000

Lidé, o kterých se mluví – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Hynek Groman (Top Víkend Magazín) - Ministr vnitra Stanislav Gross, Praha, Václavské náměstí, 26.9. 2000

2. David Port (Lidové noviny) - Česká vajíčka, Brno, 7. 3. 2000

3. David Port (Lidové noviny) - Miloš Zeman cestovatelem, Vietnam, 14.12. 1999

Čestné uznání Jiří Pekárek (volný fotograf) - Jiří Kolář při vernisáži své výstavy ve Veletržním paláci, Praha, 20.12. 1999

Lidé, o kterých se mluví – série

1. Zlaté oko Peter Brenkus (volný fotograf) - Šance na přežití, slovenský prezident v červnu 2000, Bratislava, Innsbruck

2. Alan Pajer (volný fotograf) - Co že to jsme? Jo, Bílí lvi! - předávání státních cen na Pražském hradě, 17.11. 1999

3. Jiří Hanke (volný fotograf) - Tváře pro rok 2000, říjen -listopad 1999

Sport – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Jiří Křenek (Automedia) - Dramatický Highsider Phila Gilese, Brno 2000

2. Herbert Slavík (Mladá Fronta Dnes) - Přitažlivost gymnastiky, Sydney 2000

3. Eduard Erben (CPA) - Nekompromisní rozhodčí Collina, EURO 2000

Čestné uznání Jiří Kruliš (Stadion) - Opožděný dialog

Sport – série

1. Zlaté oko Eduard Erben (CPA) - Nohy, které zradily - běžkyně Mastěrkova, Sydney 2000

2. Eduard Erben (CPA) - EURO 2000

3. Herbert Slavík (Mladá Fronta Dnes) - Tváře olympiády, Sydney, 15.9.-1.10. 2000

Každodenní život – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Michal Novotný (Lidové noviny) - Čečenští uprchlíci v Ingušsku, leden 2000

2. Martin Kollár (volný fotograf) - Rumunští Slováci 2000

3. Josef Strouhal (Právo) - Romové na Spiši, srpen 2000

Každodenní život – série

1. Zlaté oko Maria Kracíková (studentka FAMU) - Romano Maro, leden -srpen 2000

2. Jaroslav Kučera (volný fotograf) - Nové radosti v pražských hospodách, 1999 - 2000

3. Alena Dvořáková, Viktor Fischer (volní fotografové) - JAR - misie, říjen - listopad 1999

Čestné uznání Václav Hubata -Vacek (Mladá Fronta Dnes) - Češi v rumunském Banátu, duben 2000

Příroda a životní prostředí – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Alan Hyža (Plus 7 dní) - Rybář zabíjí karetu obrovskou, druh, kterému hrozí úplné vyhubení, Corn Island, leden 2000

2. Jiří Smutný (volný fotograf) - Nesežere mě?, Washington D. C., srpen 2000

3. Martin Štěrba (CPA) - Bez názvu, Chicago, USA, říjen 1999

Příroda a životní prostředí – série

1. Zlaté oko Pavel Jasanský (Signum) - Botič, Praha 2000

2. Alan Hyža (Plus 7 dní) - Zdevastovastované životní prostředí po odchodu sovětských vojsk, Mongolsko, prosinec 1999

3. Milan Blšťák (volný fotograf) - Makrosvět kolem nás

Umění – jednotlivé snímky

1. Zlaté oko Günter Bartoš (Mladý svět) - Modelka

2. Martin Kollár (volný fotograf) - Moskva 2000

3. Stanko Abadžič (volný fotograf) - Před zrcadlem

Čestné uznání Martin Štěrba (CPA) - Bez názvu, Chicago, USA, říjen 1999

Umění – série

1. Zlaté oko Petra Ružičková (volná fotografka) - Belveder v krystalu, Praha 1999-2000

2. Štěpánka Stein, Salim Issa (studenti VŠUP) - Móda 2000

3. Michal Novotný (Lidové Noviny) - Česko-ruské taneční divadlo Teatr Novogo Fronta

Věda a technika – jednotlivé snímky

1. Bořivoj Černý (Mladá fronta Dnes) - Zlomené křídlo výra velkého, Dubá na Českolipsku, září 2000

2 a 3. cena nebyly uděleny

Věda a technika – série

Ceny nebyly uděleny

Jan Schejbal a jeho snímek, za který získal druhé místo v kategorii aktualita

Jaroslav Kučera byl také úspěšný v kategorii Každodenní život. Porotu zaujaly jeho fotografie pražských hospod.

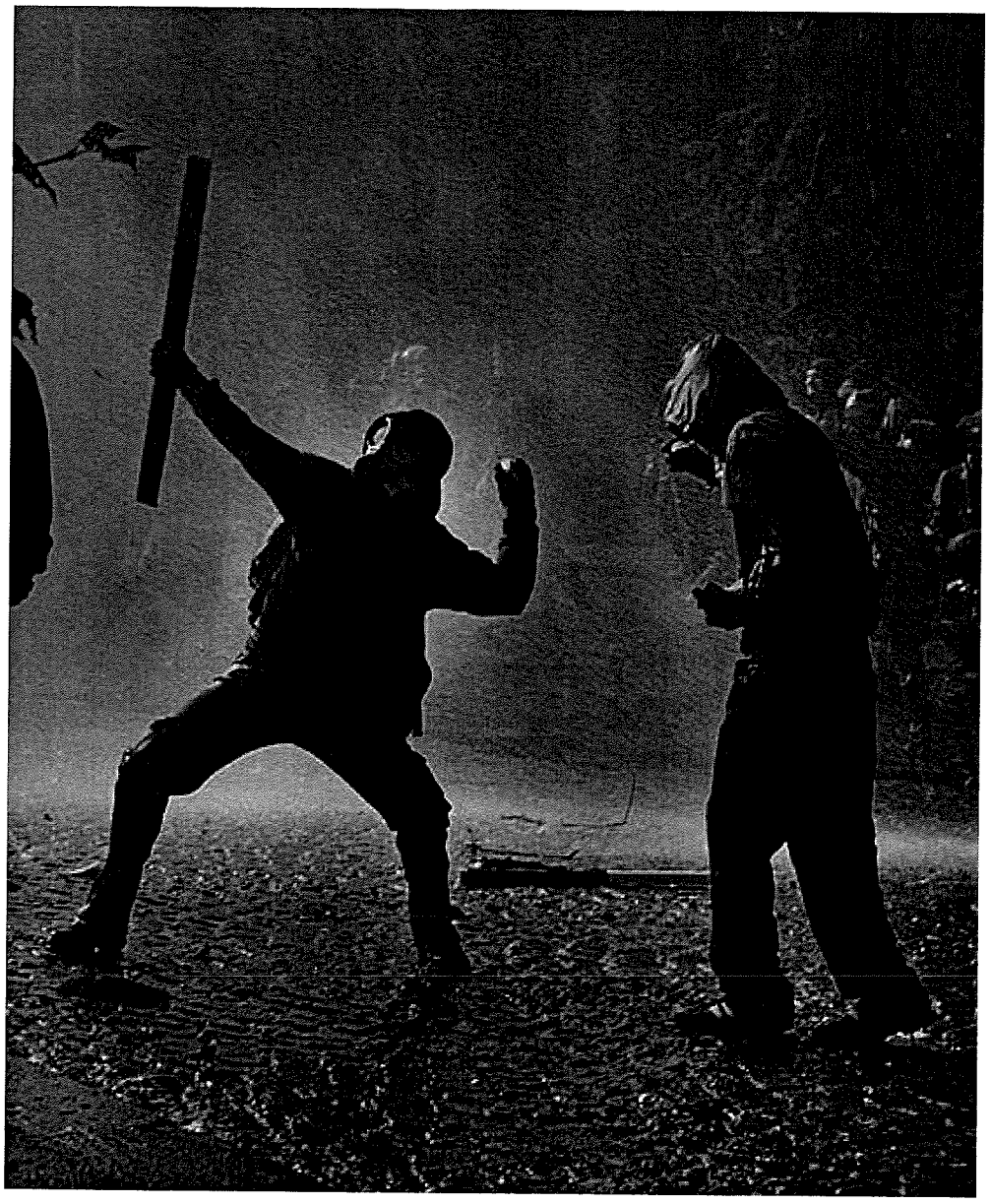

Volný fotograf Jaroslav Kučera zachytil moment, kdy demonstrant hází kámen na policejní kordony během zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze roku 2000

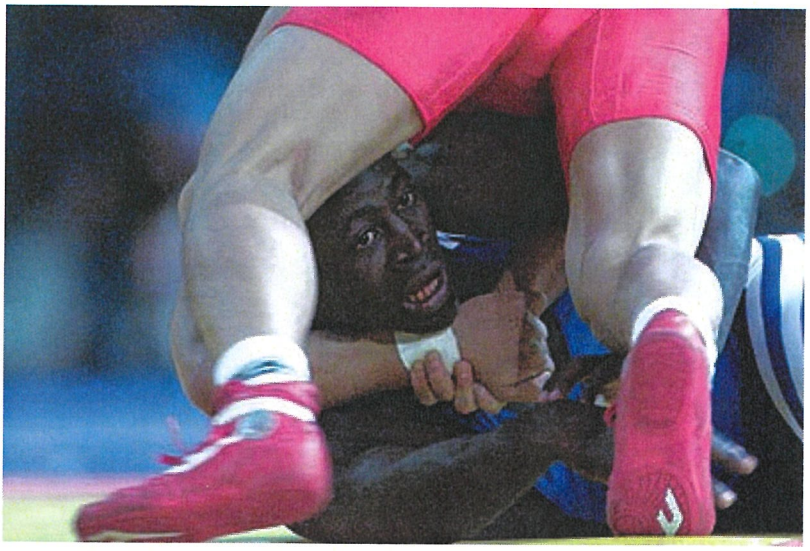

Zápasníci ze souboru Tváře olympiády od fotografa Herberta Slavíka

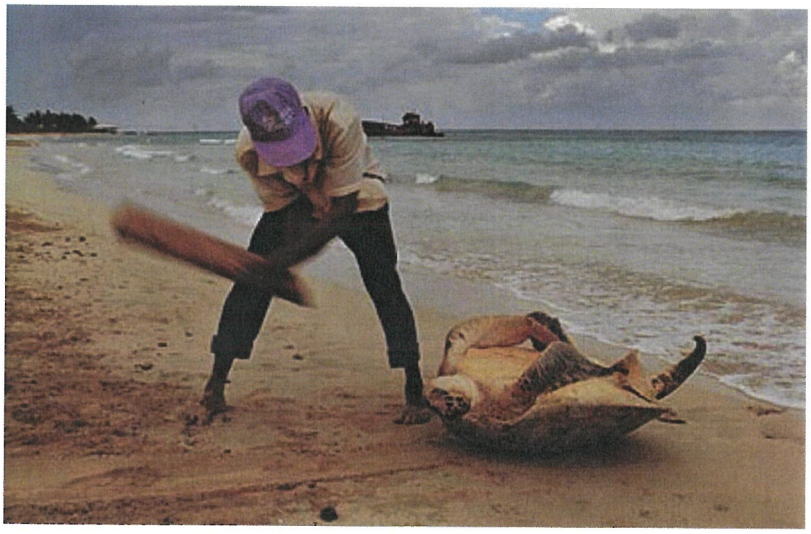

Alan Hyža vyfotografoval, jak rybář zabíjí ranou do hlavy Karetu obrovskou, které vážně hrozí vyhubení.

Ročník 2001

Tento rok soutěž trochu doplatila na svoji brzkou uzávěrku, která je už 30. září. Teroristické útoky na New York a Washington, které se odehrály 11. září byly totiž natolik silnou událostí, že ačkoli se čeští fotografové dostali na místo tragédie až s týdenním zpožděním, bylo pro porotce téměř povinností udělit hlavní cenu soutěže některé z na poslední chvíli přivezených fotografií. Jako první se s týdenním odstupem od tragické události do New Yorku dostali Michal Novotný z Lidových novin a Michal Růžička z Mladé fronty Dnes. Bezpečnostní opatření byla v té době už natolik přísná, že přivést nazpátek do Prahy opravdu silnou fotografii byl téměř nadlidský úkol. A zároveň fotograficky mnohem zajímavější válečné tažení v Afghánistánu probíhalo až po uzávěrce soutěže. Hlavní cenu v šestém ročníku soutěže nakonec porotci udělili fotografii Michala Novotného, která zachycuje děti na pohřbu svého otce, požárního kapitána Timothy Stackpola, který přišel o život během záchranných prací po teroristickém útoku na World Trade Center. Úspěšný byl Novotný také v kategorii reportáž-série, v které získal první a druhé místo za fotografie z Indie. Michal Růžička si za fotografie ze Spojených států odnesl druhé místo v kategorii aktualita-série. Spoustu ocenění již tradičně získal Jan Šibík z Reflexu. Mimo jiné dvě první místa za fotografie Intifady v Palestině a reportáž, kterou nafotil během nepokojů v České televizi. V záplavě oceněných fotografií vynikají například snímky od Karla Cudlína, Petra Joska, Davida Neffa, Seana Gallupa a absolventa Institutu tvůrčí fotografie v Opavě Jiřího Křenka.

Výsledky 7. ročníku Czech Press Photo 2001

Fotografie roku 2001 – Michal Novotný, Lidové noviny: Děti požárního kapitána Timothy Stackpola na newyorském Coney Islandu při jeho pohřbu. Stackpole přišel o život během záchranářských prací po teroristickém útoku na World Trade Center, září 2001

Grant Prahy 2001 – Jiří Křenek, Automedia: Proměny okrajových částí Prahy – nová architektura, průmyslové stavby, obří obchodní centra.

Aktualita – jednotlivé snímky

1. Michal Novotný, Lidové noviny: Děti požárního kapitána Timothy Stackpola na newyorském Coney Islandu při jeho pohřbu. Stackpole přišel o život během záchranářských prací po teroristickém útoku na World Trade Center, září 2001

2. Kurt Vinion, Prague Post: "Bojovník za svobodu" v Severním Irsku, 11.7.2001

3. Petr Josek, Reuters: Palestinci mávají vlajkami během demonstrace v Gaze, 6. říjen 2000

Aktualita – série

1. Jan Šibík, Reflex: Intifada, Palestina, červen 2001

2. Michal Růžička, MF Dnes: New York po teroristickém útoku, 18.9.2001

3. Michal Novotný, Lidové noviny: New York po teroristickém útoku na World Trade Center, 18.- 24.9.2001

Čestné uznání – Sean Gallup, Getty Images : Summit v Janově, Itálie, 19. –21.července 2001

Reportáž – jednotlivé snímky

1. Sean Gallup, Getty Images : Policie bojuje s demonstranty, Salzburg, Rakousko, 1. července 2001

2. Kurt Vinion, Prague Post: Čas na zmrzlinu, Severní Irsko, 11.7.2001

3. Jaroslav Jiřička, Mladý svět : Krize v České televizi, prosinec 2000 / leden 2001

Reportáž – série

1. Michal Novotný, Lidové noviny: Domy řádu matky Terezy pro umírající, nemocné a postižené v Kalkatě, leden 2001

2. Jan Schejbal, MFDnes: Sprejeři na nádražích Praha-jih a Vršovice, 13.4.2001

3. Michal Novotný, Lidové noviny: Hinduistický svátek Maha Kumbu Mela, kterého se v indickém Allahabadu zúčastnilo sto miliónů poutníků, leden 2001

Lidé, o kterých se mluví – jednotlivé snímky

1. Petra Mášová, ČTK: Bývalý izraelský premiér Šimon Peres na pražské konferenci Forum 2000,17.10.2000

2. Martin Marenčin, volný fotograf: Návštěva XIV. dalajlámy na Slovensku, hraniční přechod Rusovce – Rajka, 15.10.2000

3. Jan Třeštík, ČTK: Návštěva prezidenta Václava Havla a jeho manželky Dagmar v Saudské Arábii, 10.4.2001

Čestné uznání – Radek Petrášek, ČTK: Německý spolkový kancléř Gerhard Schröder při návštěvě synagogy židovské obce v Liberci, srpen 2001

Lidé, o kterých se mluví – série

1. Jan Šibík, Reflex: Stávka redaktorů České televize, prosinec 2000 / leden 2001

2. Jan Šibík, Reflex: Tak žijí po válce, Angola , 2000

3. Líba Taylorová, volná fotografka: Beznadějná situace uprchlíků ze Sierra Leone, kteří utíkají před válkou o diamanty, 2001

Sport – jednotlivé snímky

1. Martin Sidorják, volný fotograf : Siluety, únor 2001

2. Václav Jirsa, Právo: Jiří Ježek, vítěz stíhacího závodu dráhové cyklistiky a držitel světového rekordu, Paralympiáda Sydney 2000, 19.10 – 29.10.2000

3. Jan Šibík, Reflex: Fandíme našim hokejistům při MS, květen 2001

Čestné uznání – Pavel Horník, volný fotograf : Trekking v Himálajích, květen 2001

Sport – série

1. Roman Benický, Perex : Paralympiáda Sydney 18. – 29. 10. 2000

2. Vladimír Rys, Marsfoto : Vítěz a poražený, Finále ligy mistrů, Miláno, 23.5.2001

3. Vladimír Rys, Marsfoto : Fotbal, říjen 2000 až srpen 2001

Každodenní život – jednotlivé snímky

1. Karel Cudlín, volný fotograf: Kalvárie - pouť v Polsku, 2001

2. David Neff, MF Dnes: Pražské neřesti, bizarní prostředí nočních klubů a erotických podniků v Praze, 2000/ 2001

3. Petr Josek, Reuters: Hromadný skok do zaplaveného lomu poblíž vesnice Kosova Hora, 7.7. 2001

Každodenní život – série

1. Alena Dvořáková, Viktor Fischer, volní fotografové: Misie Argentina – Chile, 2000-2001

2. Štěpán Hon, student FAMU: Zakarpatí v mezičase, Ukrajina 2001

3. Libuše Rudinská, Epicentrum: Hlad, severní Keňa, leden 2001

Čestné uznání – Jiří Křenek, Automedia: Hypermarkety, 2000-2001

Příroda a životní prostředí – jednotlivé snímky

1.cena – Rostislav Stach, volný fotograf : Kulíšek, Křivoklátsko, červen 2001

2. Antonín Říha, volný fotograf: Koupel – orel mořský, červenec 2001

3. Ivo Dokoupil, volný fotograf : Země zpívající o člověku, Rumunský Banát, 2000/2001

Příroda a životní prostředí – série

1. Alan Hyža, 7 plus dní: Život v pozůstatcích obce Horné Opatovce zaniklé v důsledku ekologické devastace životního prostředí závodem na výrobu hliníku, leden-srpen 2001

2. Magdaléna Straková, volná fotografka: Půvaby makrosvěta, 2000/2001

3. Ibra Ibrahimovič, Spectrum Pictures: Likvidace rypadla KU 800 velkolomu Chabařovice, 3.10. 2000

Umění – jednotlivé snímky

1. Robert Žákovič, volný fotograf: F. P. One, Žofín 31.5.2001

2. Štěpánka Steinn, Salim Issa, studenti VŠUP: Móda 2001

3. David Port, Lidové noviny: Portrét spisovatele Jáchyma Topola, červenec 2001

Čestné uznání – Herbert Slavík, MF Dnes: Vlastimil Harapes, Portréty slavných, březen-červen 2001

Umění – série

1. Petr Škvrně, volný fotograf: Optimismus 2002, červenec –září 2001

2. Tomáš Bican, volný fotograf: Pražské nábřeží, listopad 2000

3. Jan Pohribný, volný fotograf: Osvícené City, 2000

Věda a technika – jednotlivé snímky

1. Jan Jindra, volný fotograf: Šimon, říjen 2000

2. Petr Josek, Reuters: Rakouský aktivista zapaluje svíčky během protitemelínské demonstrace v Židlochovicích 31. října 2000

3. Adolf Kříž, AK Atelier : Balance III, 26.6.2001

Věda a technika – série

1. Jan Šibík, Reflex: Nový život s protézou, Angola, 2000

2. Milan Illík, volný fotograf : Záchrana gotické kapličky, 6.12.2000

3. cena nebyla udělena.

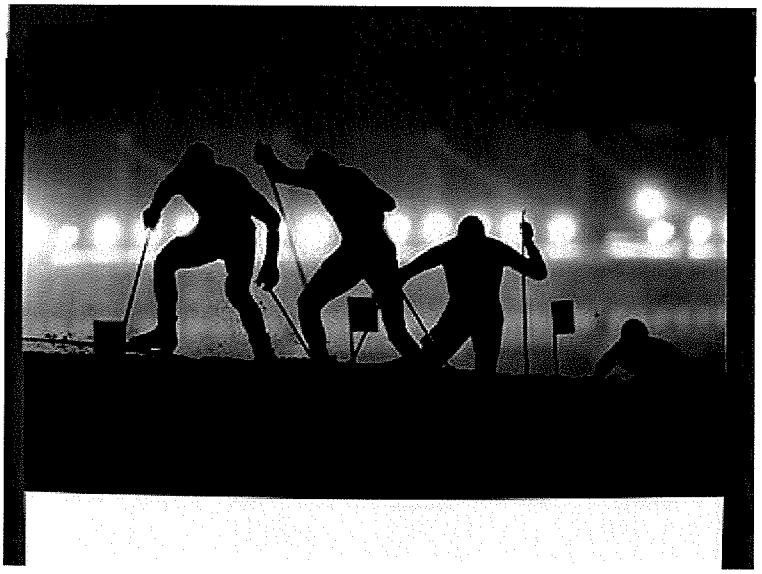

Netradiční pojetí běžkařů Martina Sidorjaka zaujalo porotu natolik, že mu udělila první místo v kategorii sport

Výtězný snímek Michala Novotného zachycuje utrpení, které prožívají pozůstalé děti na pohřbu svého otce, který zemřel během záchranných akcí po teroristickém útoku na světové obchodní centrum v New Yorku v září 2001

Grant Prahy a čestné uznání v kategorii Každodení život získal za své fotografie z pražských nákupních center Jiří Křenek

Petr Josek vyfotografoval Palestince během demonstrace v Gaze

8/ Přechod z kinofilmu na digitální zobrazení

Přelom století přinesl pro fotografy v oblasti techniky hodně změn. Už v roce 1999 se v českých redakcích začaly objevovat první digitální fotoaparáty. Na jednu stranu fotografům usnadňovaly život tím, že nemuseli vyvolávat a scanovat filmy, čímž se taky velmi zkrátil čas potřebný k odevzdání fotografií a další výhodou digitálních fotoaparátů také bylo, že si reportéři mohli snímky prohlížet na displeji zrcadlovek během fotografování. Na druhou stranu práce s digitálními přístroji byla mnohem krkolomnější a pomalejší než s klasickým kinofilmem. Fotografové byli také frustrováni z toho, že díky nízkému rozlišení, byly digitální záběry předurčeny pouze k novinovému tisku. Což bylo pro hodně fotografů s vyššími ambicemi hodně demotivující. Mnoho fotografů tak bylo postaveno před volbu jestli fotografovat na digitální přístroj, který měl výhodu v okamžitém náhledu na fotografii, rychlosti přenosu fotografií do redakčních systémů a také v minimalizaci vedlejších finančních nákladů na filmy a jejich vyvolávání nebo fotografováním na stále ještě mnohem kvalitnější kinofilm. Většinou se tak stávalo, že fotografové se rozhodovali podle důležitosti fotografované události. Na akce kde byla extrémě důležitá rychlost fotoaparátu a nebo pro reportáže a rozhovory do novinových příloh a magazínů reportéři stále raději sahali po osvědčeném kinofilmu. A někteří, jako například Jan Šibík z Reflexu nástup digitálů kvůli jejich mizerné obrazové kvalitě dokonce ignorovali úplně. Jedinými, kdo neměli právo volby byli zpravidla agenturní fotografové, kteří museli používat pouze digitály z důvodu časové konkurenceschopnosti. Mnoho fotoreportérů dokonce paradoxně díky technickému pokroku ztratili nadšení pro práci, protože i když se jim povedl na digitální přístoj nějaký záběr, tak díky minimálnímu rozlišení a tragické barevnosti se z digitální předlohy téměř nedala nazvětšovat kvalitní fotka. Tím jak se celý proces fotografování nástupem digitálu celkově zjednodušil, tak mělo mnoho lidí obavu, že už dokáže fotografovat kdokoli a hodně se tím zostří konkurenční prostředí na trhu práce muzi fotografy. Pravda je taková, že sice opravdu začalo fotografovat více lidí, ale fotografické vidění nebo talent digitální technologie ovlivnit nedokázala.

Na světovém trhu s profesionánními fotoaparáty pro reportérské využití si navzájem konkurovaly prakticky jenom dvě firmy – Nikon a Canon. Nejinak tomu bylo v Čechách. Zatímco ve světě měla přibližně dvoutřetinový podíl firma Canon, v Česku tomu bylo naopak

ve prospěch konkurenčního Nikonu. Jako první ve spolupráci s Kodakem představil profesionální digitální zrcadlovku DSC520 Canon. Do Čech dorazila už na začátku roku 1999. I přes vysokou cenu přesahující půl milionu korun si fotoaparáty koupila zpravodajská agentura Reuters a Mladá fronta Dnes. Fotoaparát měl rozlišení pouze 2,0 mpx. Což je prakticky hraniční hodnota pro použití v novinovém tisku. Na rozdíl od klasického kinofilmového Canonu měl DSC520 taky pomalejší sekvenci záběrů a prodlevu na spušti. Půl roku na to uvedl na trh svůj nový digitální přístroj Nikon D1. Jako první si ho pořídila Česká tisková kancelář. A během jednoho roku se tato zrcadlovka rozšířila i do ostatních redakcí pracujících s vybavením od Nikonu. V květnu roku 2000 představil Canon novou cenově relativně dostupnou poloprofesionální zrcadlovku Eos D30. Přestože to nebyl fotoaparát určený pro ryze profesionální použití, začaly ho používat Lidové noviny a regionální redakce Mladé fronty Dnes. Oproti profesinálnímu modelu Eos DSC520 měla D30 lepší 3,2 mpx čip, ale horší reakci na spoušť a pomalejší a nepřesnější autofokus. V únoru roku 2001 vylepšil Nikon svůj model D1. Fotografům nabídl dvě verze D1X s lepším rozlišením, ale pomalejší sekvencí snímků a D1H, který byl rychlejší, ale zase měl nízké rozlišení. Na podzim roku 2001 skloubil výhody D1X a D1H Canon, když představil Eos 1D, který měl vysoké rozlišení 4,12 mpx a zároveň do té doby nevídaně rychlou sekvenci osmi snímků za vteřinu.

9/ Závěr

Jak jsem již napsal v úvodu přelom 20. a 21. století bylo obdobím velikých změn zejména v oblasti techniky. S příchodem digitálních fotoaparátů hledělo mnoho lidí na budoucnost profese novinového fotografa se skepsí. „Jsou pryč časy, kdy musel fotograf umět vyvolat film a nazvětšovat fotku, teď už dokáže fotit opravdu každý" tvrdili mnozí. Stejně tak se ozývaly hlasy, že budoucnost deníků je ohrožená čím dál tím větší dostupností internetu. Proč by si někdo kupoval noviny, když si všechno může přečíst v té nejaktuálnější podobě na internetu? Další skeptici poukazovali na to, že je téměř nemožné přinášet objektivní obrazové zpravodajství v době, kdy fungují, zejména v politice, propracované mechanismy Public Relation pracovníků, kteří důsledně dohlížejí na to, aby se na veřejnost nedostalo nic, co tam nepatří. Pryč jsou časy, kdy mohli fotografové fotit válečné bitvy bez toho, aby jim za zády stál člověk, který dohlíží na dobrý obraz armády v očích veřejnosti. I přes všechny tyto obavy se novinářská fotografie vyvíjí dál. Pokud srovnáme, jak vypadaly noviny před deseti, dvaceti lety a jak vypadají teď, tak ze srovnání vyplívá, že nástup digitální techniky nijak neohrozil obrazovou kvalitu deníků, noviny si díky internetu nekupuje čím dál tím míň lidí a fotoreportéři mnohdy dokáží obejít nástrahy taktizování lidí, kteří ovládají technologii moci. Věřím, že novinářská fotografie má budoucnost. Jakou? To určí lidé, kteří budou v tomto oboru pracovat.

Seznam použité literatury:

www.czechpressphoto.cz

www.sibik.cz